

SIBENIK, 27. STUDEN. 1964

BROJ 636-637 GODINA XIII

List izlazi svake srijede — Uredjue redakcijski kolegij — Glavni i odgovorni urednik — JOSIP GRBELJA — Uredništvo: Šibenik — Ul. Petra Grušića 3 — Telefon uredništva 25-62 * Rukopisi se ne vraćaju

šibenskilist

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

POKLON ŠIBENSKOJ GIMNAZIJI

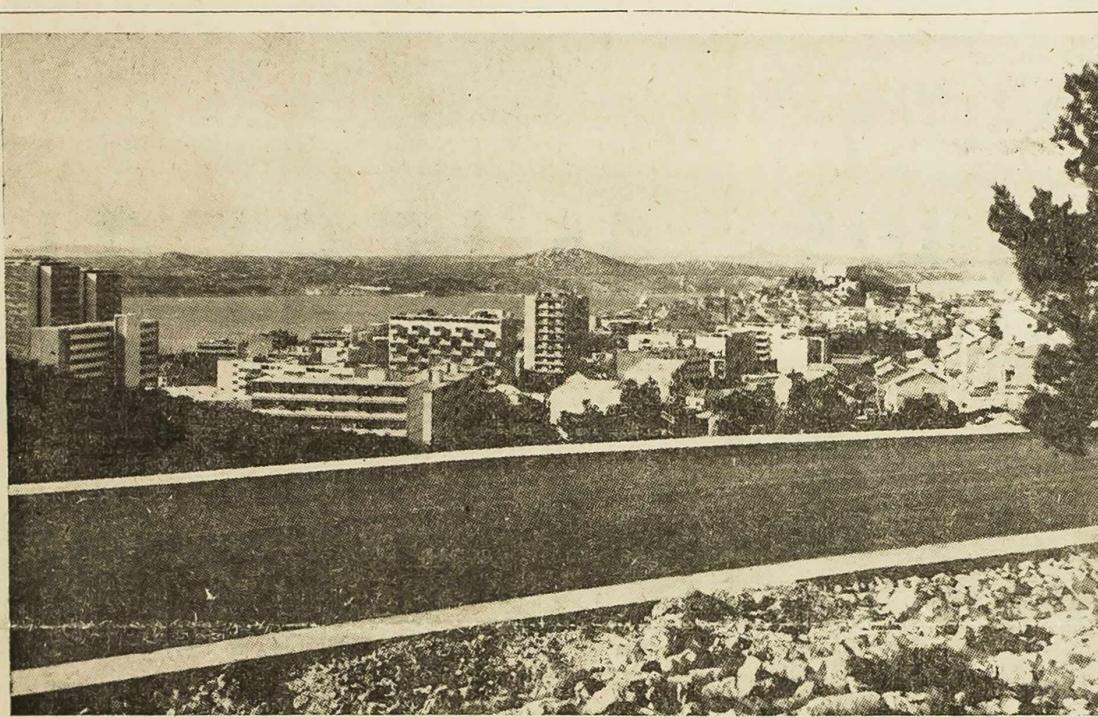
Učenici, profesori i direkcija Gimnazije u Šibeniku bili su ovih dana ugodno iznenadeni: primili su poklon-paket koji im je poslala francuska vlada preko francuske ambasade.

»Prilažemo vam ovdje paket ploča koje francuska vlada ima zadovoljstvo da pokloni ovoj gimnaziji za obogaćivanje nastave francuskog jezika«. U

zbirci se nalaze odlomci veoma značajnih djela na francuskom jeziku, posebno opremljeni i podesni za kvalitetnu nastavu toga jezika. Na pločama su snimljena djela Moliera (Građanin plemić), Musseta (Kapris), Maupassanta (Kisobran), odlomci djela Saint-Exupéry-a, zatim djela Dandene Racine-a i Viktora Hugo-a. Poklon je došao preko direktora francuskog instituta u Zagrebu g. Muricea Jardy-a.

To nije prvi put da francuska ambasada šalje poklone Gimnaziji u Šibeniku. Gotovo

svake godine stizali su pokloni knjiga. Direktor škole, uprava i nastavnici počašćeni su tim poklonom, jer je to priznanje za kvalitetan rad u savlađivanju francuskog jezika. Posebno su bili obradovani učenici koji će na taj način još više obogatiti svoje znanje iz toga jezika. Treba naglasiti da se u Gimnaziji jezici predaju na najsvremeniji način, sa svim potrebnim pomagalima.

Nova panorama Šibenika

I magistrala oko grada postaje stvarnost. Radovi na pojedinim dionicama dobro napreduju. Nova trasa otkriva zaista nove perspektive Šibenika, prolazeći kroz predjele koji nas se, iako poznati, sada doimaju kao potpuno novi. Ovaj grad, koji se amfiteatralno pruža pod Kaštelom, pokazat će nam svoju originalnost i ljepotu na još potpuniji način.

Kada cesta bude potpuno gotova, zajedno s mostom, bit će riješeni neki bitni transportno-turistički problemi grada. Čekat ćemo ipak još jednu godinu . . .

PREŽIVOJELO - „DODITE SUTRA“ PROBLEME TREBA RJEŠA- VATI - DANAS

U ŠIBENIKU JE 20.
STUĐENOG ODRŽANO
SAVJETOVANJE
KOMUNISTA IZ ORGA-
NA UPRAVE I PRAV-
SUĐA SA PODRUČJA
OPĆINE ŠIBENIK

Sam početak trosatne diskusije bio je usmjeren prema činjenici da se položaj čovjeka u našem društvu ogleda u pravima i dužnostima koja mu osiguravaju aktivan ulog u upravljačku društvenim životom — na bazi društvenih sredstava i in-situacija. Istaknuto je da iz svega toga proizlazi osnovni zadatak svih društvenih organa da pružaju punu zaštitu takvom položaju čovjeka i građanina u društvu. I baš, izvršavajući pravilno taj osnovni zadatak, organi uprave i pravosuđa doprinose

razvijanja i jačanja socijalističkih društvenih odnosa, neophodnih za napredak društva kao cjeline i svakoga pojedince u njemu. Naglašeno je, nadalje, da i pored toga što su navedeni organi u osnovi shvatili taj zadatok, ipak je činjenica da se tome još uvijek u znatnoj mjeri suprostavljaju razna zastarjela shvaćanja u kojima se ispoljavaju elementi birokratsko-činovničkih gledanja i odnosa prema ljudima. Navođeni su i неки konkretni primjeri. Od građana je svojevremeno traženo 45-50

(Nastavak na 3. strani)

SRETAN ROĐENDAN, REPUBLIKO!

U životu tisućljetnog Šibenika devetnaest godina predstavljala samo jedno kratko, vremensko razdoblje. U dugoj prošlosti ovoga grada ninjala su se razdoblja, decenije i decenije koje su često izazvale jedva zamjetne promjene. Pa ipak je devedeset godina Šibenika u novoj Republici bilo dovoljno da se pokrene čitava jedna lavnina snaga ovoga naroda, bile su dovoljne ne samo da naraste jedna generacija, nego i da sazrije i osjeti preobražaj koji je nastao. Veliki napor i rađala su velika djela, i ratne i nove generacije bile su rezultat žarkoga nastojanja i čvrste volje da od Šibenika stvore novi, suvremeni grad, nove ljudi u velikoj porodičnosti socijalističke Jugoslavije.

Sjećamo li se Šibenika prve godine oslobođenja? Na svakom koraku entuzijazam — kojeg ratne godine, teške, umorne i iscrpljujuće, nisu mogle zbrisati. Teškoće su se ispriječile na svakom koraku: grad porušen. Ruševine koje su progutale mnoge žrtve, zjape i izazivaju tjeskobu. Repovi, mnoge trgovište zatvorene, saobraćaj uništen, Šibenska luka razoren. Ali život ne može stati. Iako u oskudici, velik broj građana upravo opsjeda kazališnu kuću. Članovi ZOVNOH-a, partizansko kazalište, daju besplatne predstave: »Pobjeda nije mramor... i mnoge druge. Život partizana, život u borbi.

Ulica postaju živje. Omladina, dio nje još u uniformi, izlazi svakodnevno s lopatama i krampovima. S njom i ostali građani. Čiste ulice teško porušenoga grada. Nad ruševinama mnoge suze za poginulima, već i otprije prolivate. Djeca na Poljani hvataju se u partizansko kolo . . .

Grad je oživio . . .

Prema popisu od 1931. god. područje današnje općine brojilo je 72.374 stanovnika, 1948. god. 68.986. Godine 1953. — 74.631.

Razdoblje do 1950. godine bilo je teško, ali to je već bila godina kad je prva tvornica u Šibeniku predana na upravljanje radnicima. Škole su bilježile sve veći broj učenika. Godine 1953. u os-

povodom tog dana drug Nikola Sekulić je rekao da je oslobođenje Šibenika, kao i svih krajeva naše zemlje, značilo oslobođenje radnih ljudi od zaostalosti i siromaštva.

Radničko samoupravljanje i dalje napreduje. U radničkim savjetima i upravnim odborima bilo je 1954. godine 634 radnika, od toga 269 članova SK.

22. lipnja 1955., na prvoj turističko - ugostiteljskoj izložbi Jugoslavije u Zagrebu, Šibenik je doživio veliku afirmaciju. Njegovo predstavljanje bilo je reprezentativno, jer je pokazalo sve važnije djelatnosti za turizam, bez obzira da li se one bile kulturne, privredne ili neke druge.

Tokom listopada i studenog 1944. godine čitava naša obala, svi otoci i primorski gradovi bili su oslobođeni. Okupator je bio istjeran, potučen i savladan i u zagorskom dijelu Dalmacije. Svugdje su se vjorile zastave slobode i svugdje se bilo pristupilo obnovi naselja, objekata i komunikacija, samo je još Knin brojio posljednje dane okupatoru. U tim sudbinosnim danima ljudstvo neprijateljskog garnizona bilo je pojačano šarenom prinovom. Istjerani iz oslobođenih gradova ostavili su neprijateljske jedinice povlačili su i probaldali debla hrastova. Na Ljupču, selu koje se nalazi zapadno od Knina, branila se grčevito držati i pod svaku cijenu, ali kako i dokle, i kako se na kraju odavde izvući?

U rejonu Knina nalazile su se jake neprijateljske snage: 264. lovačka divizija sa dijelovima 890., 892. i 893. pješačkog puka, 264. artiljerijskog puka i 264. dopunskog bataljona, 373. »Tigar« — divizija sa dijelovima 383., 384. pješačkog puka i 373. artiljerijskog puka. Ukupno oko 8.000 ljudi, pored više od 4.000 naoružanih četnika.

Na svakom kraju borba je bila sve teška i dugotrajne

Neprijateljska grupacija bila je potpuno uništena. Neprijatelj je u borbama za oslobođenje Knina imao 6.550 mrtvih i oko 4.700 zarobljenih vojnika. Među ostalima je i komandant 264. divizije, general Vindiš. Ta jedinica bila je potpuno uništena i zbrisana iz spiska.

Gradići Knina i narod kninske komune, na 20-godišnjicu oslobođenja, odat će počast svim palim borcima Osmog korpusa.

Cijena 20 dinara — Izdaje Novinsko-izdavačko poduzeće

»Stampa« Šibenik — Direktor

MARKO JURKOVIĆ — Mjesečna pretplata za SFRJ 100 dinara, za inozemstvo 200 dinara

— Tekući račun: Komunalna banka Šibenik 435-11-1-8 * Telefon Štamparije 22-28 i 29-53

20 godina od oslobođenja Knina

XIX sjevernodalmatinske udarne divizije i tu im zadali konačni udarac. Neprijateljska grupacija bila je potpuno uništena.

Neprijatelj je u borbama za oslobođenje Knina imao 6.550 mrtvih i oko 4.700 zarobljenih vojnika. Među ostalima je i komandant 264. divizije, general Vindiš. Ta jedinica bila je potpuno uništena i zbrisana iz spiska.

Gradići Knina i narod kninske komune, na 20-godišnjicu oslobođenja, odat će počast svim palim borcima Osmog korpusa.

PROGRAM PROSLAVE

2. prosinca: u 19 sati — iluminacija grada i bakljava u 20 sati — Svečana akademija u Domu JNA
3. prosinca: u 9 sati — Svečana sjednica Općinske skupštine u 11 sati — miting pred novom osnovnom školom u otkrivanje bista narodnim herojima u 14 sati — sportsko poslijepodne — nogometna utakmica »Dinara« — »Hajduk«.

Samokritično - ali i konstruktivno

(Nastavak sa 1. strane)

no. U posljednje vrijeme, naročito u toku ove godine, takvim birokratskim manipulacijama sve više se staje na kraj, tako da se do 1. listopada građani izdalo svega oko 300 različitih uvjerenja.

Na savjetovanju je istaknuto da u nastojanju da se u Općini provede što šira debirokratizacija, ima pomalo i opiranja, ali su rezultati sve začapeniji. Iznesen je i primjer kako se i službenici Općine ponekad stavljaju u nezavidne situacije. Tako, na primjer, od njih željeznica traži potvrde o mjestu boravka čaka i studenata, iako bi to trebale davati škole i fakulteti. Isto tako, raz-

rednici po školama neumorno svake godine traže izvode iz matice knjige rođenih, što je posve nepotrebno. Komunisti iz Općine kritički su se osvrnuli na često napuštanje radnog mjeseta, kuvanje kave po kancelarijama, ali su konstatirali da se uglavnom odnos prema građanima - strankama neuporedivo popravio, ali i dalje ima onoga preživjelog »dodite sutra«. Najčešća kritika pala je na slučajeva mita. Naime, pomeke nezadovoljne stranke znaju kazati: »a da sam donio pršt ili kovertu«. Zajednička stroga jevinja - ukoliko ih ima, ali je isto tako naglašeno da kod građana treba pravilnim radom razbijati mit o podmićivanju.

Za ekspeditivnost - a protiv preporuka

U nastavku savjetovanja bilo je riječi i o ekspeditivnjem rješavanju nekih predmeta. Istina, je, da je trenutačno nemoguće rješiti oko 750 predmeta iz stambene oblasti, ali zato ima i neriješenih slučajeva i ondje gdje ih ne bi smjelo biti, jer bi trebalo da budu riješeni u roku od mjesec dana. Neophodno je potrebno ubrzati postupak i ne dozvoliti da, na primjer, razne žalbe kod prvostepenih organa stoje i po više od mjesec dana.

Kao aktuelno, postavljeno je i pitanje raznih preporuka sa strane, i na taj način utjecaju na donošenje raznih odluka. Takvih slučajeva ima kod dočnjenja? da su na natječajima primani oni koji nisu zadovoljavali. Primijenjeno je, također, da se nezadovoljno pažnje vodi o poslovnim tajnama, kao i to da se unutar Općine ne osjeća dovoljno politička aktivnost.

Skrenuta je pažnja i na organizaciju pravne pomoći. Naglašeno je da ona često djeluje u obrnutom smislu, jer se građani ponekad upućuju da traže ostvarenje svojih prava krivim putem. Među ostalim, rečeno je da funkcija pravne pomoći ne bi trebalo da bude pisanje raznih podnesaka, nego upućivanje stranki na prava mesta.

I o radu Komunalnog zavoda za socijalno osiguranje bilo je riječi. Skrenuta je pažnja na složenost dokaznog postupa u ostvarivanju prava na mirovini, ali je isto tako konstatirano da je u ostvarivanju prava građana preko ove ustanove postignuto vrlo mnogo.

Komunisti iz organa pravosuđa istakli su da se u ophodnju na relaciji stranka - službe-

nik i obratno nije otislo naročito daleko. Kod stranki se u takvim trenucima javlja neka čudna i nepotrebna nelagodnost, do koje dolazi zbog toga što u svijesti građana nije dozrelo shvaćanje da u tim organima sjede ljudi čiji je zadatak da rješavaju upravo njihove probleme. Posebno je naglašeno da mirovna vijeća, i pored inicijative i pomoći Suda, kod nas ne rade, a više ne postoje čak ni ona koja su bila osnovana, dok su na drugim mjestima doživjela snažnu afirmaciju. A kazačno je, također, da bi kontakti između oba suda i ostalih organa, kao i raznih privrednih organizacija, morali biti češći.

Posebno se mnogo raspravljalo o nagradivanju po učinku u organima uprave i pravosuđa. I pored primjedbe da se ponekad adekvatno ne nagradjuje izrazitije zlaganje, opće mišljenje bilo je da takav vid nagradivanja doprinosi u većini slučajeva, efikasnijem i kvalitetnijem rješavanju građanskih zahtjeva.

To korisno i, u svakom slučaju, poželjno savjetovanje trajalo je puna tri sata, ali se i pored toga, stekao dojam da još ujutri nije rečeno sve. Zbog toga bi se sličnim savjetovanjima trebalo i dalje nastaviti. Uz pozvalnu napomenu o konstruktivnosti i samokritičnosti učesnika savjetovanja, jedina zamjera bila bi u vezi sa nedovoljnom konkretizacijom nekih negativnih, a isto tako i pozitivnih pojava. Konačno, to savjetovanje predstavlja solidan prilog aktivnosti komunista naše općine uoči održavanja VIII Kongresa.

Betina je tiho mjesto, slikovitih, uskih, kamenitih ulica. Hodate i ponekad njima ovih jesenskih sunčanih dana, primjećujete oštре sjene uglova starih kuća i nad sobom jednu usku traku plavoga neba. Tu i tamo vidjet ćete ženu u crnom. Jednu, dvije, više njih. Takvu sam Betinu video sada. Isječak iz života za koji čovjek, i kada ništa ne zna o njemu, povezuje prošlost.

Više od 200 boraca, tada gotovo petina stanovništva. Više od 150 poginulih širom Jugoslavije, mučenih po logorima, u Molatu i drugdje, po Italiji, Njemačkoj, u Buhenvalu i Dauhu . . .

Više od 150 žena zavijenih u crninu. Previše ih je a da bi mogao navesti imena svih. Mnoge su odselile, a neke možda i umrle. Ali sve četiri, s kojima sam razgovarao, bile su glas svijetljih: LENKA JADREŠIĆ priča mi svojim još uvijek živim i po malo tronutim glasom. »Imala sam 19 godina kad mi je muž otišao 1941. godine u partizane. Godinu dana vratio se da nas posjetio uz veliku opasnost da ga okupator ne otkrije. Nakon de-

crne marame

setak dana ponovo je otišao. Pričao mi je o životu u partizanima, o bitkama u kojima je učestvovao. Jedna od tih bila je i ona kod gore Sapije, u kojoj je bilo ubijeno 400 neprijateljskih vojnika. Iste godine je bio zarobljen. Tri dana proveo je u jednom sisackom logoru iz kojeg je uspijeo pobjeći i priključiti se XIII proleterskoj brigadi »Rade Končar«. Poginuo je na kraju VI ofenzive, 27. XI 1943 godine. Imao je tada 22 godine. Ostala sam sa kćerkom od godine i pol. To nije bila moja jedina nesreća. Mene su za vrijeme jedne racije uhvatili Talijani, četnici i ustaše, opijačali mi kuću i isprebjivali me. Uspjela sam pobjeći i sakriti se u slamu. Toga dana u našem selu bilo je 13 strijeljanih. . . i 4 kuće popaljene. Godinu dana prije toga, u jednoj raciji, samo iz jednog dvorišta izvedeno je 9 mještana. Trojica su bila odmah ubijena. Kasnije sam, 1944, otišla u zbjeg u Afriku (Elšat), gdje sam ostala dvije godine. Bila sam u odboru AFŽ-a. U domovinu sam se vratila 1946.«

ANA JURAS: »Živjela sam u selu s djetetom od 4 mjeseca, kad mi je muž 1944. bio uhapšen u Šibeniku, zatvoren u Drnišu i kasnije deportiran u Njemačku. Ništa nisam čula o njemu, nikada se nije javio. Poginuo je u logoru za vrijeme bombardiranja. Iz toga logora nitko se nije vratio osim jednoga druga koji je za vrijeme bombardiranja bio u gradu. Od njega sam i saznao da je moj Ante poginuo 1945 godine.« Ana nije imala mnogo snaže da govori dalje.

ANA JADREŠIĆ: »Sjećam se toga kao da je bilo danas. Četvrtoga srpnja 1942. godine bila je u selu racija fašista. Muž mi nije bio kod kuće. Ali je uhvaćen njegov otac i odmah ubijen u Tijesnu. Mene su mučili i isprebjivali. Bila sam otpremljena u bolnicu. Jedva sam ostala na životu. Netko nas je prokazao. Fašisti su se ponašali tačno kao da znaju šta traže. I pronašli su robu i knjige za partizane. Muž mi je operirao na Kornatima. Da su ga našli, bio bi odmah ubijen. Toga dana selo je bilo puno crnokosuljaca. Među njima bilo je i nekih koji su govorili na štamnjicom . . . Kasnije mi je muž, također prilikom jedne racije, bio uhvaćen, 9. XI 1942. godine odveden je na Molat. Na otoku je ostaо 9 mjeseci. Kapitulacijom Italije odveden je u Italiju. Iz Italije spremio se da ode u domovinu i da se priključi NOV, ali je bio ponovo uhvaćen i odveden u Buhenval - logor smrti. Za njegovu pogibiju saznao sam od jednoga druga iz Murter-a koji se jedini vratio iz toga logora. Bilo je to 1944. godine. Ostala sam sama sa sinom od godinu i 3 mjeseca.«

VJEKOSLAVA KAPOV: »I moj je muž bio interniran na Molatu od 9. studenog 1942. godine. Odatle je bio prebačen na Sardiniju, gdje je dočekao pad Italije, pa je sa Prvom prekomorskom brigadom pošao u partizane. Sestoga siječnja 1944. došao je u Jugoslaviju. Došao je preko naših krajeva i uputio se u Liku, u VI ličku proletersku diviziju. Tih dana smo se i susreljili. Moja radost bila je velika. Izborio je da je rat pri kraju i da će se uskoro vratiti. Iz borbe mi se nije mogao javljati. Saznala sam od jednoga druga da je bio živ za vrijeme VII ofenzive kod Drvara. Taj ga je drug video na položaju. Poginuo je u osmom mjesecu iste godine na Kalinovniku . . .

Zašljelje su na kraju da mi nešto kažu i o DRAGOSLAVI JADREŠIĆ, koja sada živi u Splitu, a koja je ostala sama sa četvrtom djece kad joj je muž poginuo. Muž je radio na terenu, a zatim se borio na otoku Žiriju. Bio je mitraljezac i artiljerac. Tu je bio zarobljen i sa još 3 druga prebačen u Šibenik. On, Klempen Jadrešić, bio je strijeljan sa još jednim drugom. To je bilo 1943. Žena mu je s djecom kasnije otišla u zbjeg i vratila se po oslobođenju. Danas ima troje odrasle djece.

Nije toliko bitna činjenica što su se samo tri od svih ovih žena nakon oslobođenja preudale, koliko ono da su se sive one uklopile u onakav život svoga mjeseta kakav je danas, sačinjavajući jedan njegov veliki dio, u kojem je još uvijek prisutno sve ono što se zabilježilo u teškim ratnim danima. Njihova djeca danas čine naraštaj kojega je uz njihove majke podigli i zajednice. To je nastavak pokolenja koje živi u današnjici, ali koje ne zaboravlja prošlost između ostaloga mnoge crne marame svoga sela Betine.

J. ČELAR

— Ne bih htio da budem shvaćen kao neskroman čovjek, ali vjerujem da godine moga liječničkog i kirurškog poziva imaju u sebi temelj na osnovu kojih sam i dobio Orden Republike sa srebrnim vijencem. Inače, za to odlikovanje predložio me je Zbor liječnika Hrvatske. Prema tome, ja to visoko odlikovanje tumačim i kao priznanje cijenjenoga Zbora.

Put do odlikovanja bio je, zaciјelo, dugačak. Kakav je bio, da tako kažemo, početak?

— Vjerujte — sasvim običan. Bile su to godine studija u Gracu i Beču i docnije službovanje u stoljetnome Krešimirovu gradu. Bio je to početak ispunjen entuzijazmom da se u odrabnom pozivu dade cijeloga sebe.

Godine bavljenja liječničkim pozivom dopuštaju da nam kažete što je u njemu najvažnije.

— Neku vlastitu formulaciju, vjerujte, zaista nisam skovao. No, citirat ću riječi poznatog austrijskog kirurga Billrotha: »Samo dobar čovjek može biti dobar liječnik«. Mislim da je time mnogo kazano i a se pridružujem toj misli. Nadodam li da sam čitavoga života s ljubavlju radio za čovjeka i narod - možda će dati bar dio odgovora na pitanje.

Vjerujemo da osim bogate prakse za sobom imate i naučne radove. To bi nas veoma zanimalo.

— Možda moji prilozi medicinskoj nauci i nisu odviše brojni. No, ima ih koji su, bez sumnje, veoma vrijedni i originalni. Zaustavio ću se na dva naučna rada. Jedan je »Potpuno zatvaranje ekinokovih cista u svim organima, pa i u plućima«. To je u ovjetskim razmjerima bila novost. Nadalje, za vrijeme prolaska rata i poslije njega opažao sam neobična oboljenja u trbušnoj šupljini, i to sam svojevremeno iznio na predavanju u Zboru liječnika Hrvatske kao neobično oboljenje jejunuma. O istoj temi diskutirao sam i na internacionalnom kirurškom kongresu liječnika u Parizu, gdje je moj rad i objelodan. Poslije mene zapažanja o toj bolesti pratili su i mnogi drugi liječnici. Zar onda da ne budem i na to ponosan?

Vi ste svoj liječnički poziv počeli upražnjavati prije nekoliko desetljeća. U stvari, radite i danas. Zanimalo bi nas da čujemo nešto o uvjetima rada onda i danas.

— Mnogo, mnogo se toga promijenilo. Pronađen je niz novih lijekova koji su umnogome, ako tako mogu kazati, olakšavali

Za jednim čovjekom

Gledaj svoje poslove, druže

Vjerujem da nikoga od nas neće zanimati to što sve građanin A. A. radi u svom stanu, pored onih standardnih poslova. Možda pretežno čita, sluša radio, ili se sa ženom prisjeća mlađačkih dana, ili nešto drugo. Uostalom, to su njegove stvari.

A sada, oprez! Građanin A. A. izlazi i svoga stanu. Ja ću biti malo indiskretan, i slijedit ću ga u stopu. Ali, prije nego krename, da se razumijem: moj zadatak nije policijski. (A policiju ne vilom!) Razlog je nešto drugo: mala sociološka ekskurzija.

Krenuli smo. Djvice susjedje su se verbalno obraćunavale s naturalističkim rječnikom. Izraze nećemo spominjati. Ambijent je postao vrlo akutisan i kroz prozore provirao bezbroj glava. Građanin A. A. stavi dva prsta u uši i uputi se ratobornim sjedama:

— Žene, da li biste vi mogle malo tiše?

— Gledaj ti svoje poslove, druže, zaspu obe u isti čas.

Produžio je — smiješći se. Pred njim je nesigurno vozila bicikl jedna žena. Pala je. Pritrči k njoj građanin A. A. da joj pomogne. Povrijedila je koljeno i moj suputnik je odvede u bolnicu. Toga jutra zakašnio je na posao. Pozove ga k sebi sekretar. A. A. mu objasni razlog zakašnjenja.

— Ništa me se ne tiče. Gledaj svoje poslove, druže A. — prijekom zaključi sekretar.

Sala u kojoj se održavao sastanak bila je tiha. Možda će kasnije ići lakše, treba »probiti led«. Digne se A. A. zanjenim onim o čemu želi govoriti.

— Drugovi, mene čudi ova tišina. Na raznim mjestima se prepričava o nekim problemima iz našeg kolektiva. Da vidimo da li oni postoje? Ja mislim da postoje. Evo u čemu . . . A za to su krivi . . . koji se osvećuju onima, koji se osvećuju onima, koji je otvoreno govorio o tim problemima, jer su oni nosioci tih problema.

Zagor. Akademije.

Nekoliko dana kasnije A. A. je sjedio u direktorovoj sobi. Drugarsko ubjedivanje.

— Pusti, bogamu, te stvari. Tačno je ono o čemu si ti diskuirao, ali znaš kako se to odrazi u očima radnika. Ti već drugi put to pitanje pokrećeš. Bolje bi bilo da gledaš svoje poslove!!

Sunce je treperilo u dvorištu. Djeca su se bezbrinjeno igrala sa zemljom, lijevajući u nju vodu.

— Najljepšu kućicu »sagradi« je Milan, reče djeci u dvorištu A. Najmlađi mališan, ljuditi što njegova igračka nije povrijedila, udari mog suputnika blatinjavom rukom po bijelom mantilu.

Svojim suputnikom često sam se sretao, i tako se negođe upoznamo. Sretnem ga jednom sa ženom u šetnji. Predlaže mi da im se priključim. Ispričat ću vam nešto iz toga susreta, ali, molim vas, o tome nikome ne rijeći. Žene imaju razvijenu dispoziciju za prekoravanje muževa, kako su u životu malo postigli. Sa suprugom moga poznanika, nisam se mogao složiti, pa joj rečem:

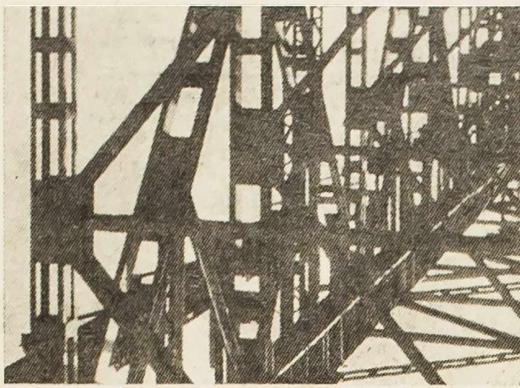
— Ljudina ti je naš A. A. On se ne predaje lako. Pravi je Pavle Korčagin.

— On? Pravo je dijete! Zar ne vidi da mu nekakva pravica, humanost i slične fantazije ništa ne donose? — završi žena.

— Pusti ti mene na miru. Karijera već nešto donosi zar ne? Znaju li te putete. Ja sam na pravom putu, u svojoj radionicici. A da bih zasjao ondje gdje nisam dorastao, trebao bih konstantno vježbati — klimanje glave.

— Naravno, radiš u svom zanimanju, i možeš prezirati sve one puzavce koji znaju manje od tebe, a razbacuju se frazama i improvizacijom, nadopunim njegovu misao.

Željezna konstrukcija

ODBLOVATI BOLOVANJE

Na Skupštini radnika Komunalne zajednice socijalnog osiguranja, koja je održana krajem prošlog tjedna, dat je pregled korištenja zdravstvene zaštite osiguranika, izostanaka s posla, ustupljenih i isplaćenih naknada osobnog dohotka za razdoblje od siječnja do kraja rujna ove godine. Na osnovu raspoloživih podataka, ove godine uslijedio je porast u korištenju zdravstvenih usluga u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

U općim ambulantama zabilježen je porast pregleda i usluža za 6,4 posto, dok se u zubnim ambulantama osjetno povećao — i za područje Sibenika iznosi čak 22,8 posto. To je uslijedilo prvenstveno zbog povećanoga broja liječnika stomatologa i zubača u zdravstvenim stanicama. Nasuprot tome, na području Drniša indeks korištenja usluga iznosi 95,8. I broj bolnopskrbnih dana i liječenja u bolnicama također bilježi porast, i on iznosi 18,8 posto, odnosno 33,4 posto. Najveće povećanje, prema istom razdoblju prošle godine, evidentirano je kod izdavanja lijekova. Od 193.419 izdatih recepta na području Sibenika i Drniša u

1963. u ovoj godini je izdano 308.950, ili za 59,7 posto. Tako velik porast broja izdatih recepta ne bi se mogao pravdati nekim objektivnim razlozima, utoliko više što je, naročito posljednjih mjeseci, došlo do smanjenja broja zaposlenih osoba.

U skladu s tim porastom, došlo je analogno i do povećanih isplata putnih troškova, do koji je u svakom slučaju uslijedilo krivicom pojedinim liječnikima. Za putovanja koja se uglavnom odnose na specijalističke pregledu u mnogim slučajevima odlučuju sami osigurani, dok u manjem broju dominara medicinske opravdavost.

Opravdana negodovanja

Kada analiziramo iznijete podatke, lako je uočiti da su zdravstveni radnici na području naše Komunalne zajednice u proteklim devet mjeseci izvršili obiman i odgovoran zadatak. Uza objektivne teškoće, koje su se očitovale u nedovoljnem radnom prostoru, nestaćici stanova i problemima investicija u

zdravstvu bilo je i subjektivnih slabosti. Naime, osigurani često moraju na pojedine preglede čekati 2-3, a ponekad i do 20 dana. Pored primjedbi na odnose liječnika i srednje medicinskog osoblja prema osiguranicima, hrana u bolnicama nije posve kvalitetna, a kućno liječenje ne provodi se u medicinski opravdanim slučajevima.

Polovina radnika ne radi

Kod izostanaka s posla do 30 dana, u grani obojene metalurgije došlo je do osjetnog povećanja. Od 35.450 dana u 1963. godini taj je broj u ovoj godini porastao na 44.474. Međutim, izostanci s posla preko 30 dana manji su za 2.889 dana. Veliki porast zabilježen je u proizvodnji, prijenosu i distribuciji električne energije. Broj izostanaka do 30 i preko 30 dana porastao je za 104, odnosno za 30 posto. I u ostalim privrednim oblastima uslijedilo je izvjesno povećanje izostanaka s posla, i to uglavnom do 30 dana, dok su izostanci preko 30 dana u nešto blažem porastu prema istom razdoblju u prošloj godini. Iako su u trećem tromjesečju izostanci s posla nešto smanjeni, stanje je još uvijek zabrinjavajuće. Tako, na primjer, u prvih devet mjeseci ove godine nije radilo 1.023 radnika, tj. mjesec dana nije radilo 109.208 osoba, što znači da polovica zaposlenih osoba na području Sibenika nije radila zbog bolovanja. Samo u grani obojene metalurgije izgubljeno je 59.337 radnih dana. To su ogromni gubici ne samo za fondove zdravstvenog osiguranja nego i za cijelu zajednicu. Postotak izostanaka s posla iznosi je u prošloj godini 4,3 posto, a ove godine 5,3 posto.

Što se tiče ustupljenih i isplaćenih sredstava za naknadu osobnoga dohotka i troškova liječenja zbog povreda na radu do 30 dana, stanje nije svugdje jednak. U gradevinarstvu za naknadu osobnoga dohotka zabilježen je deficit od blizu 5 milijuna, a suficit za troškove liječenja od milijuna dinara. U stambenoj i kulturnoj djelatnosti evidentiran je deficit od 2,6 milijuna dinara. S obzirom da je u trećem kvartalu došlo do znatnog smanjenja izostanaka s posla u oblasti društvenih državnih organa, zabilježen je suficit koji iznosi više od 3,3 milijuna dinara. Na području Sibenika za oba vida naknade ustupljeno je 136.000 radnih dana. To su ogromni gubici ne samo za fondove zdravstvenog osiguranja nego i za cijelu zajednicu. Postotak izostanaka s posla iznosi je u prošloj godini 4,3 posto, a ove godine 5,3 posto.

Opet o zaštitnim sredstvima

Pohvalna je inicijativa nekih radnih organizacija koje su produzile određene mjeru da se tako neformalan postotak izostanaka s posla smanji, ali je zato bilo i takvih kolektiva koji su bili uopće nezainteresirani za smanjenje izostanaka, i to iz jednostavnog razloga, što su smatrali da to treba riješiti netko izvan njihove radne organizacija.

Svi ti podaci jasno govore da će ubuduće trebati uložiti više napora kako bi se smanjili i izostanci s posla i troškovi oko liječenja nastalih zbog povreda, jer u protivnom slučaju, posljedice će snositi sami radni kolektivi. Takvo stanje, bez sumnje, najviše se odražava u proizvodnji. Za poboljšanje sadašnje situacije pozvani su, u prvom redu, društveno-politički faktori koji djeluju u kolektivima, a posebno sindikati i organi upravljanja.

Jedno selo - bivše i sadašnje

U posljednje vrijeme intenzivno se raspravlja na različitim nivoima u našoj zemlji o razvitku nerazvijenih područja, među koje spada i Bukovica. U ovom napisu bit će riječi o Biovinu Selu, koje se nalazi u centru Bukovice. Ono se smjestilo na padinama obronaka Zmiščaka i Promine. U blizini sela bljeskaju ljepe Zrmanje i Krke. Selo je razbacano po brežuljcima. Svaki zaseok toga siromašnog sela ima svoju historiju.

Na graničnoj liniji između Biovinčina Sela, Modrina Sela, Košca i Nunića još za vrijeme Austro-Ugarske bila je otvorena škola. Daci su bili prisiljeni na pješačenje po nekoliko kilometara da bi došli do škole, gdje ih je čekala šiba i pogrda. Mnogi su bježali da ne idu u takvu školu, jer su u njoj doživljavali najveća ponajmanja. Bilo je slučajeva da su roditelji bili prisiljeni vezivati djecu za uže ili vezane dovoditi u školu. Međutim, nije bilo teško pridobiti, učitelja — pa da se ne pohađa škola. Dovoljno je bilo odnijeti jagnje ili dva pršuta, pa da dijete bude zauvijek izbrisano iz školskih spiskova. Svega stotinjak djece iz spomenutih sela jedva je naučilo čitati i pisati. Od ostalog stanovništva samo je poneko naučio da se potpiše. Trebalо je po nekoliko kilometara tražiti čovjeka koji bi bio u stanju pročitati pismo koje bi pojedinci dobili. Česti ratovi ometali su ionako teško probijanje kulture.

Spomenimo njihove materijalne prilike. Malo je bilo obitelji koje su bile u stanju da obezbijede dovoljno hrane za čitavu godinu. Raž i proso nalazili su svoju veliku primjenu. Djeca su osjećala najveću poslasticu ako su im roditelji začinili puru kvasinom ili kašom, tj. muzuci samu puru — kako oni kažu. Sve je to uvjetovalo da su pojedinci počeli razmišljati da se pokrenu iz svojih sela. Samo su pojedinci mogli obezbijediti sredstva za put i probiti se u svijet. Među te pojedince iz tog sela spadaju Vujo Dobrota pok. Dušana i Vujo Dobrota pok. Dmitra. Škrta zemlja i tvrdi kamenje očeličili su te ljudje, koji se zatim vrlo brzo uključuju u radničke organizacije. Obojica stupaju još 1919. i aktivno rade u sindikalnim i partijskim organizacijama u Slavonskom Brodu.

Još i prije su ljudi ostali čuveni najviše po svojoj borbenosti u bunama i ratovima. Masovno učestvuju u čuvenoj Kuridžinoj buni još za vrijeme Mlečana. Bježe u zeleni kadar i srpsku vojsku iz austro-ugarske vojske. Raduju se ujedinjenju stare Jugoslavije i misle da će im ona omogućiti da se lakše oslobode ekonomskie i kulturne bijede. Prva razočaranja nastaju odmah, jer im ni pomenuta osnovna škola više ne radi. Tek 1937. godine prvi put otvara se ponovo osnovna škola, ali samo za djecu iz tog sela, dok susjedna sela i dalje ostaju bez škole. Da bi ih održali u određenoj pokornosti, tadašnje vlasti primjenjuju posebnu tak-tiku-zavlađujući jedno selo sa drugim u vezi podjele ionako siromašnih pašnjaka. Dijele im pašnjake na kojima su od davina zajednički čuvali ovce. Da bi povukli oštru granicu, nagovaraju seljake susjednog sela Kolača da na graničnoj liniji pašnjaka posade redove čempresa, kako bi kasnije mogli lakše postaviti bodljikavu žicu. To dovodi do vrhunca strpljenja i selo se, kao jedan, diže na ustanak. Žene i djeca idu skupa s očevima i muževima. Vade se brižljivo skrivene prašnjave stare kubure i jednocijevke. Ispred seljaka susjednog sela nastupa četa žandara s ubojitim oružjem. Vidjevši neodoljivu masu naroda, žandari su bili prisiljeni da na puške stave bijele maramice, kao znak predaje. Mnogi seljaci nisu upoprimali pravog oružja, već su štovavima nišanili kroz otvore iza zaklona. Na osnovu tih događaja nastala je čitava pjesma, koju je ispisjevao Đurela Opačić. Evo jednog stihu iz te pjesme:

Kad je bila ponajveća buna
Maran Šeša pucat iz koruna . . .

Daleko bi nas odvelo kad bismo opisivali sve muke na koje su žandari stavljeni učesnike te bune.

Cilimi su bili jedina roba koju su ti seljaci nosili i prodavali u drugim mjestima i varošicama. Priča se da su ih vidali u varošicama kako, predajući robu, jedu puru s komadićem bijelog kruha. I to pokazuje kako se njihov materijalni položaj sporo poboljšavao.

Pored nedostatka hrane, voda za piće zadavala im je najviše glavobolje. Oni pojedinci koji su odlazili u pečalbu, vraćajući se natrag u selo, govorili su o boljem životu i pobedi radnih ljudi u Sovjetskom Savezu. Ti radnici bili su najboljni organizatori ustanika 1941. godine u tom kraju. Kad su dočobili u ruke pravo oružje, nisu se tako lako od njega rastajali. Mićota Kablar i Nikica Opačić bili su prvi koji su počeli okupljati mlade ljude sela. Oni su im isticali ciljeve borbe i bolji život koji ih očekuje. Vatreni govornik i dobar poznavalac psihologije tih ljudi Nikica uspijeva okupiti čitavu omajdinu, i to ne samo iz toga seja već i drugih susjednih sela. Jedan broj omladine napušta taj teren i odlazi u proleterske brigade. Mnogi od njih nisu se nikada više

Iz novinarske bilježnice

Od glagola primostiti

O gramatici ni riječi.

Nekoliko rečenica o Primoštenu, naselju koje se primostilo i tako dobilo ime. Danas je Primošten poznat širom svijeta, govoriti svudje gdje ima esperantista.

Prije dvije godine izgrađen je u francuskom gradu Valbon pont d'Arc park s imenom — Primošten. Na inicijativu esperantista francuski grad se pobratimio s Primoštenom.

To je nešto više od prijateljstva. Plemenitije.

Treba li još nešto reći o gradču solidarnosti?

Možda:

Primošten je otočić. A i nije. Svakako, sastavljen je od dva kopna. Veže ih most. Dakle: pri mostu — Primošten.

Nisu rijetki putnici Jadranskim turističkim cestom, pogledavši u Primošten, uskliknuli: Sveti Stefan! Zbito u zeleno ruho igličastih krošnji to naselje postalo je svojevrsna turistička atrakcija. A do prije tri godine mjesto je bilo potpuno nepoznato u turističkom svijetu.

Paradoks! Zašto?

Rezultat nastojanja: zajednice i mještana.

Danas, pošto je ovuda »proteklak« Magistrala, Primošten je postao prijatno ljetovalište. I Žimovlje. Eno, i sada su vrata kampa »Prijatelja mira« otvorena. Ako ste se zaželjeli prijatelja kuta (malo, doduše, hladnog), podite u Primošten. Savjet ne shvatite: bukvalno.

O Primoštenu i njegovu brzom napretku napisane su mnoge knjige: kao ni o jednom drugom turističkom mjestu na našoj obali. Autori pohvalnih rečenica o dalmatinskom Svetom Stefanu — su esperantisti.

— Namaočigled ovo je mjesto promjenilo izgled! — izjavio je Parizanin Lucien Melotte, esperantist.

Primošten je postao međunarodni gradić. Uporedimo li ga

vratili u svoj kraj. Ovdje ne možemo a da ne spomenemo Jovu Kablaru, čije ime i nosi osmogodišnja škola. On, kao i svi ostali, pokazao je takvu hrabrost i junaštvo da se s njima ponosi cijela Bukovica. Ostalo stanovništvo, koje nije bilo svrstanato u jedinicu NOV, dajelo je zadnji zalaganje da bi boriči lakše izdržali u borbi. Bilo je mnogo primjera da su članovi obitelji jeli gole mljevene klipove kukuruza (korune), a partizanskim jedinicama slali zrnje sa klipova.

Talijanski okupator znao je da sve ono što se događa u tom siromašnom selima, jer je više puta bio prisiljen da se povlači pred junačkim boricima, koji nisu žalila svoj život. Zato oni šalju isturene jedinice kao predstraze glavnih centara. U istoj školskoj zgradi otvaraju školu na talijanskom jeziku, ali nitko nije htio biti polaznik takve škole.

Na vjetrometi puteva - šta je tražilo i šta traži-

Ostavimo za trenutak događaje koji se zbivaju u tom siromašnom mjestu i pridimo bliže spomen-ploči koja je postavljena na zgradu škole i spomeniku koji je podignut uz samu školu. Evo teksta koji je isписан na spomen-ploči: »GORE U BRATSKOJ OGRADI« NA VJETROMETNI PUTEVAMA GDJE JE NICALA SLOBODA, FORMIRANA JE 11. X 1943. OD V. VI I VIII DALMATINSKE BRIGADE XIX UDARNA DIVIZIJA. BORCIMA KOJI PRODOŠE OVUDA I PROLISE SVOJU KRIVOSTAVLJAJUČI IZA SEBE SVIJETAO TRAG USPOMENE I SLOBODE.«

Na spomeniku su učlesana imena palih boraca i žrtava fašističkog terora iz tog sela. Da bi zaplašili stanovništvo, fašisti 1942. godine strijeljali 40 nevinih ljudi.

Ne možete, a da vam suza ne kane, pročitati imena na spomeniku. Teško je odatle otići, a ne saznavati kako je bilo.

— Bilo je to ljeti 1942. godine — kaže stariji čovjek. Upali su talijanski fašisti, a s njima ostali izrodili, i u sam zalazak sunca odveli ljudi i zapalili donji dio sela. »Nekoliko minuta kasnije čuli smo kako pučanje — uzdah jedna žena, kojoj su te večeri poginuli muž i dva sina. Drugi pokazuju prstom: »Eto, tu, na tom golum kamenju, sve su ih postreljali.« Na istome tome poprskanom kamenju od krvitih danas se podiže moderna osnovna škola. Na njoj bi trebalo postaviti ploču s natpisom: da joj temelji počivaju na još svježim kapima krvitih nevinih nepisimenih očeva, koji opominju na sve ono što se zabilježilo. Njihova djeca i djece na njihove djece imat će mogućnost da redovno završe osnovnu školu. Kad sjednu za nove klupe i kad im nastavnici stanu pričati o teškoj historiji tog mjesto, i kad stanu redati imena istaknutih ljudi koji su se borili širom naše domovine, kao što su Stevo Opačić, koji je proglašen za narodnog heroja, Jovo Kablar, Luka Opačić, Nikola Kablar, Rade Korlat, Uroš i Lazo Ljubović, Nikica Opačić i njegov otac Đure, i niz drugih, čiji se imena trenutno ne možemo sjetiti, a ponosom će dizati male ručice goroviti učiteljima — ta to su naši rođaci i očevi.

Pored junaka iz rata, selo je dalo posljje oslobođenja i niz intelektualaca i profesionalnih oficira JNA. Međutim, i oni koji su ostali u mjestu ne miruju, već dobrovoljnim radom doprinose da se što prije završi osnovna škola, iako im nacionalni dohodak ni danas ne prelazi 30.000 dinara po stanovniku godišnje. Na polasku reče mi jedan starac: »E rano moja, da mi je dočekati samo da vidim tu letniku o kojoj se puno priča, lakše bi umro.« Kako vidimo, oni su i danas skromnih zahtjeva. — Podiže nam se škola, i kad bismo još mogli iz Fonda za nerazvijena područja dobiti stipendiju da školujemo u srednjim školama i na fakultima bar talentiranu djecu — nadovezuje drugi — bili bismo zadovoljni.« I zaista, unosnije investicije u tome siromašnom krajtu ne bi bilo. Struja, voda, stipendiranje djece u srednjim i visokim školama, ili

Za jeftiniji, a kvalitetniji stan

Kako postići jeftiniju gradnju stanova?

To je pitanje o kojem se u posljednje vrijeme vode diskusije među građevinskim stručnjacima, investitorima, projektantima i izvođačima radova. U Šibeniku, gdje je zadnjih godina izrađeno nekoliko stambeni četvrti, vode se slični razgovori. Ovoga puta htjeli smo čuti mišljenje direktora Biroa za stambenu izgradnju Hugo Reicha, koji se rado odazvao molib našeg suradnika. Evo što nam je on izjavio:

nica. Eliminiraju se različiti elementi i nastoji se graditi po određenim standardima, koji su u masovnoj proizvodnji. Tako, na primjer, danas imamo velike pogone koji građevinsku stolariju izraduju u određenim dimenzijama i tipovima, a gotovo proizvodnja već ostaklena i bojadisana isporučuje se gradilištu. U posljednjoj fazi vrši se takozvana suha montaža, tj. ugradba u ostavljene otvore tačno fiksirane dimenzije. Primjenom punomontažne opštate za konstruktivno zide za punu spratnu visinu, sa panoima u spratnoj visini za pregradne stijene, eliminirali smo žbukanje stijena i stropova, jer su ti elementi već toliko glatki i čisti da se na iste mogu lijepliti tapeti ili se uz određenu obradu izravno može vršiti bojadisanje. Tim načinom izbjegli smo zadržavanje vlage u stanu, a deficitarnu kvalificiranu radnu snagu zamjenili smo montažerima, koji specijalisti za određene vrste kao radova putuju od gradilišta do gradilišta.

Naravno, nije moguće svuda primjenjivati gornje postavke, a isto tako to ne znači da pojedinačne gradnje moraju biti skupice. Veliko koncentrirano gradilište bit će uvijek, uz dobro postavljenu organizaciju i ekonomačno izrađenu projektnu dokumentaciju, jeftinije od pojedinačne gradnje. Ali, i kod pojedinačne gradnje, odabiranjem suvremenih i ekonomičnih materijala i elemenata postići će se izvjesno pojeftinjenje od staroga klasičnog gradenja.

Međutim, u svim tim postavkama prvu i odlučujući riječ ima projektant, koji daje osnovnu smjernicu i zamisao. Zbog toga je potrebno da pri razradi stambene izgradnje tijesno koordiniraju investitor, projektant i izvođač, i da su svima jasne osnovne postavke u traženju jeftinog i kvalitetnog stana.

— Dobro jutro, Šjor Ivo! — javlja se prosjeda žena sa prozora preko puta — puše li bura gore . . .?

Šjor Ivo se uspravlja, spušta na krov crni konop i crnu četku, podboči se malko i javlja se. — E, moja Kate, što čes kad se miora! . . . Puše bura, ne bilo je, sve me u krstima probada . . .

I razgovor se nastavlja da je, a možda ni po čemu ne bi bio neobičan da Šjor Ivo ne stoji na krovu Komunalne banke gdje jaka bura savija televizijske antene. Obilazi on tako svakoga dana naše šibenske krovove i miluje dimnjake nekom roditeljskom nježnošću. Samo njih je sve manje. I njih i sivih perjanica dima što se viju iznad krovova. Iz mnogih kuća izbacila je

Sve publikacije, izvještaji i statistike »obrađuju« djece tek u 10. godine nadalje. Naravno, to ne znači da ona ne postoje i da se o toj djece ne vodi briga. O brojnosti te djece moglo bi se ipak nešto zaključiti posrednim putem. Znade se da djece u šibenskoj općini ima 22.372. Od toga broja ima 12.372 djeteta od 7 do 14 godina, što znači da bi predškolske djece moglo biti oko 10.000. To je važno znati zbog toga da se uoči koliki je postotak te djece obuhvaćen zbrinjavanjem u dječijim vrtićima. Međutim, nešto pobliže može se odrediti samo postotak djece u gradu. Računa se da u Šibeniku ima oko 4.000 djece od 3 do 7 godina, i da ih je svega oko 12 posto obuhvaćeno u vrtićima. Prema nekim izvorima, u Splitu taj postotak iznosi oko 20 postotka. Statistika kaže još i ovo: tih 12 postotka sačinjava samo 500 predškolske djece. Ako bi taj postatak vrijedio za cijeli teritorij općine, onda bi on iznosio svega 4 do 5 postotka djece zbrinute u vrtićima, jer, osim u gradu, nema ni jednog vrtića u okolnim mjestima.

Tih nekoliko konstatacija govori o nekim problemima pred kojima se ste ustanove danas nalaze. Prijave svega, uočljivo je

da ovde nismo spomenuli dječju do 3. godine života i to zbog toga jer za njih, za sada, ne postoji mogućnost zbrinjavanja. Konkretno — nemamo dječjih jaslica. To je veoma akutan problem, kojem se do sada nije ozbiljno prilazio. Bilo je sugestija da se takve jaslice osnuju kao specijalizirana ustanova sa svim potrebnim kadrom, posebno opremljena za najmanju dječecu. Ali je iskršlo pitanje kada i veoma skupo kompletiranje jedne takve komforne ustanove. Posebno je neizvjesno da li bi ona osigurala rentabilitet, s obzirom na mogućnosti planiranja roditelja, jer usluge sigurno ne bi bile tako jeftinije. Zato postoji jedna druga solucija, o kojoj je bilo raspravljano na stalnoj konferenciji za društvenu aktivnost žena. Ona se sastoji u ovome: školovao bi se kadar, obučavale bi se njegovateljice, zatim bi se osnovalo servis koji bi te njegovateljice došao u stanove sa malom dje-

Druga je pitanje kako i pod čih odjeljenja u gradu. Naveli kojim uvjetima radi 9 postojimo da ona okupljaju oko pet stotina predškolske djece, dok su potrebe daleko veće. Ostaje još oko 300 zahtjeva roditelja kojima nije moglo biti udovoljeno — zbog nedovoljnog prostora postojećih odjeljenja. Dovoljno je navesti da u dječjem

Ogledalo:

Jelovnik

Jelovnici su, kažu, legitimacija ugostiteljstva. Veliko je umijeće sastaviti jelovnik, isto kao što je posebna umjetnost sastaviti repertoar kazališnih kuća.

Mi u Šibeniku oko sastavljanja kazališnog repertoara nemamo problema. Njega je rješila Općina jednom odlukom. S jelovnicima, međutim, ima problema.

Došli ste, recimo, na ručak u »Rijeku«. Svaki dan imate isti popis jela. Od vrha do dna. To je što se tiče sadržaja. A forma? Jelovnici su ispisani rukopisom. Ako se tako može reći za vještina koju nam prezentira pisac teksta zvanog »Repetitio est mater studiorum«.

Konkurenčko poduzeće »Rivijera«, što se jelovnika tiče, daleko je poodmaklo. Ono je izdalo čitavu knjigu (valjda prilog »Mjesecu knjige«) koji je u Šibeniku proužao bez ijdene manifestacije). Knjiga je lijepo uređena, u povezu. Sadržaj: nekoliko stotina vrsta jela i pića. Samo, mnogo toga se ne može dobiti. Iza onoga artikla s kojim raspolažu šank ili knjiga stoji cijena. Brojke su pisane mekom olovkom, da bi se mogle lakše izbrisati ako Komercijala iskalkulira da su članovima kolektiva mali osobni dohoci, naročito onima iz Uprave. Za konobara nije važno: on dobiva napojnicu. Osim toga, mnogo njih je dobilo otkaz, pa je u tom pogledu situacija prilično čista kao i stolnjaci. Do naredne turističke sezone!

Jelovnik — šta je to?

Pođite, vidite i uvjerite se.

Negdje reprezentativan, a negdje jedan dokument. Od dvije krajnosti može se dobiti ukusna »zlatna sredina«. Naravno, kad bi dva poduzeća suradivala.

MARIN

Djeca Šibenika

JASLICA JOŠ NEMA. U DEVET ODJELJE-NJA VRTIĆA 500 DJECE

com. Prednost bi bila u tome što ne bi trebalo graditi poseban objekt, iako moramo priznati da njegove usluge ne bi, u tom slučaju, bile možda toliko kvalitetne kao u jaslicama, ali bi to, bez sumnje, bilo zadovoljavajuće i odgovaralo bi našim mogućnostima. Posebno je pitanje kako zbrinjavati i onu djecu koja su prevazišla dob dječjih vrtića, idu u školu, a roditelji su im zaposleni. Konačno, dječji vrtići su samo jedan od vidova zbrinjavanja djece. Ono se ne odnosi samo na čuvanje i smještaj, već prvenstveno ima odgojno - obrazovni karakter. To je, uostalom, i osnovni cilj rada s djeecom, koji je uklapljen u prosvjetnu djelatnost. Baš da tu djecu nedostaje ustanova za njihov boravak u vremenu kad nisu u školi. Jedan od rezultata toga jeste i njihova dijelomična prepričenost ulici. Kad smo već kod toga pitanja, treba (mada to nije ništa novo) ponovo naglasiti veliku potrebu za dječjim igralištima, dvorištima i posebno zelenim površinama. To se, prije svega, odnosi na Baldekin. Djeca su onamo naprsto opkoljena zgradama, i to baš na mjestu koje pretendira da bude suvremena urbanizacija cjeline, u kojoj su, eto, te »stinice« izostavljene. Dodamo li tome da ono malo uređaja što je postojalo na Šubićevcu uklonjeno radi prolaska Magistrale, onda je vidljivo da djeca u ovome gradu, u stvari, nemaju nijedan svoj prostor — kojega bi mogli koristiti u igri — a da nisu na ulici. Na mjestu koje je otprije korišteno za igru djecu na Baldekinu danas je podignuta višekatnica.

Ostaje još problem zbrinjavanja djece na selu, čije majke svakodnevno rade u gradu. Pitajmo je kome se i kako ta djeca ostavljaju. Ima među njima djece koja žive pod teškim uvjetima. Kako rješiti to pitanje? Kako »centralizirati« sakupljanje djece sa određenog područja? Gde osnovati vrtić? Kako ih prevoziti? To su problemi o kojima bi trebalo već sada misliti.

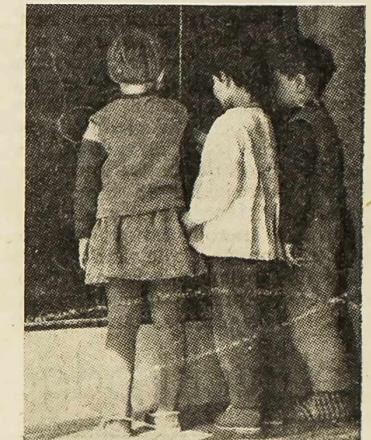
Druga je pitanje kako i pod čih odjeljenja u gradu. Naveli kojim uvjetima radi 9 postojimo da ona okupljaju oko pet stotina predškolske djece, dok su potrebe daleko veće. Ostaje još oko 300 zahtjeva roditelja kojima nije moglo biti udovoljeno — zbog nedovoljnog prostora postojećih odjeljenja. Dovoljno je navesti da u dječjem

odjeljenja potrebno je adaptirati, kao na primjer, ono u Vašaru (škola Julović). Na tom mjestu djeca imaju dobre uvjete za rad, jer je zgrada odvojena od prometnih ravnih građa. Kad se uredi, a za to postoji suglasnost organa vlasti, moći će zadovoljiti potrebe. Inače, treba napomenuti da su građevinski radovi oko adaptacije veoma skupi: samo za dvije prostorije novootvorenog odjeljenja »Simu Matavulj« utrošena je nekoliko milijuna dinara.

A taj vrtić, s veoma lijepim dvorištem, još nije kompletiран.

Smatramo da je važno navesti i još ovo: kad smo obilazili odjeljenja dječjeg vrtića, vidjeli smo djecu Šibenika i one koji se o njima brišu. Ta djeca su se potpuna saživjela s novom sredinom. Ona su bučna, nestrena, vesela. Ona čak ne štede svoje igričke, prevrču sjedalice, poneko i zaplače. To su djeca koja ne znaju za probleme i teškoće. Ona žive s nama, ali ipak u svom svijetu. Da im oni bude što ljepši — zadatak je svih nas.

J. ČELAR

Komentiramo:

KONFERENCIJE SSRN

Izborne konferencije u mjesnim organizacijama i podružnicama Socijalističkog saveza nalaze se u završnoj fazi. Odaziv članstva u većini organizacija bio je zadovoljavajući. Ponedjelje i iznad očekivanja. Članovi najmasovnije političke organizacije aktivno su sudjelovali u radu konferencija. Najviše se raspravljalo o komunalnim problemima pojedinih mjesaca: o elektrifikaciji, vodoopskrbi, saobraćaju, i tako dalje. Zatim su dominirala pitanja o unapređenju poljoprivredne proizvodnje, o kulturi, prosvjeti i slično. Bilo je govora i o problemima nekih privrednih organizacija.

Dakle, sve sama aktuelna pitanja i problemi.

Međutim, bilo je slučajeva koji govore da neke mjesne organizacije SSRN nisu pravi pokretač društvene i političke aktivnosti na svom području. Negdje je na konferencijama došla do izražaja tendencija razdjeljivanja, kao što je bio slučaj u Krapnju, kad su se Krapnjanj i Brodaričani međusobno optuživali. Padale su »teške« riječi, toliko neukusne da se Konferencija nije mogla privesti kraju.

U selu Podine Podružnice uporno tvrdi da on nije nikada izabran za tu dužnost. Na kraju je morao priznati da je on ipak predsjednik, ali da nije mogao pripremiti konferenciju — jer mu je jagnje bilo »na samrti«. Konferencija je održana sutradan. I uspjela je. Na konferenciju mjesne organizacije SSRN Danilo Biranj, iako je pada la kša, došli su delegati i iz ostalih podružnica, ali na konferenciji nije prisustvovala nijedna drugarica.

Kako može biti uspjeha u radu jedne organizacije kad se u odboru nađe pet ljudi — a nitko ni s kim ne govori??

To su, svakako, neukusne pojave. Srećom rijetke su. Češće su pojave bile da na konferencije ne dođu svi izabrani delegati. Tako, na primjer, u Dubravi se nije mogla održati konferencija 25. listopada — jer izabrani delegati nisu došli. Odgodena je za 1. studenoga, ali od 40 delegata konferenciji prisustvuje tek 28 izabranih delegata iz podružnica. Razlozi izostanaka — nepoznati — konstatirano je u zapisniku. Mogli bismo navesti još nekoliko takvih primjera. Postavlja se pitanje: zašto biramo one ljudе za koje unaprijed znamo da ne žele ili neće da rade — makar se radilo samo o sudjelovanju na konferenciji?

S druge pak strane, imamo takvih primjera gdje članovi SSRN žele raditi, ali ih nema tko povesti. Neka kao ilustracija za takve pojave posluže riječ predsjednika Odbora za elektrifikaciju u selu Perković-stanica, koji je na Konferenciji izjavio: »Naši su ljudi dobri i hoće raditi, ali rukovodstvo ne valja«. Da naši ljudi zaista vole raditi, imamo bezbroj primjera, tj. da su članovi Socijalističkog saveza izgradili kilometre puta, iskopali kilometre zemlje za vodovod, razapeli kilometre električne žice . . . Sve dobrotoljnim radom. A to su, jezikom brojki rečeno — milijuni.

— ca —

Problemi osnovnog školstva u šibenskoj komuni

NIJE ZA ODLAGANJE

Nastojanje da se uklone problemi osnovnih škola na području šibenske komune nije urođilo nijihovim potpunim uklanjanjem. U posljednje vrijeme nagomilalo se niz novih problema, jer su oni nastajali uporedo s razvitkom osnovnog školstva. Ne apstrahirajući materijalna ulaganja komune u osnovno školstvo, ostaje činjenica da bi za normalan rad u osnovnim školama trebalo učiniti kudikamo više. Da bismo tu konstataciju potkrnjepili, navesti ćemo niz podataka, koji će dati bolji uvid u stanje osnovnog školstva na području šibenske komune.

Možda nije lože početi od školskog inventara jer se može nabrojiti nekoliko osnovnih škola koje i danas imaju školski namještaj nabavljen prije rata. Takav namještaj, naravno, nije funkcionalan, ne odgovara ni higijenskim ni pedagoško-didaktičkim principima suvremene nastave. U tom pogledu najlošija je situacija u školama u Perkovici, Skradinu, Bribirskim Mostima, Primoštenu i Rogoznici.

Predratni inventar

Istina je, da su mnoge škole vršile popunu inventara u posljednjim godinama, ali svi napori što su do sada učinjeni još uvek nisu dovoljni da ublaže teško stanje u većem dijelu osnovnih škola. Nedostatak prikladnoga školskog inventara onemogućeno je izvođenje suvremene nastave, a u realizaciji nastavnog programa najteže su pogodene prirodne nauke, tehnički i fizički odgoj i njima slični predmeti. Malobrojna nastavna sredstva i učila ne moguće su praktičan rad učenika i povezivanje teorije s praksom.

Gdje su audiovizuelna sredstva?

U mnogim školama nema suvremenih audiovizuelnih sredstava, a ukoliko ih i ima — uglavnom su zastarjela, neisprvana i neupotrebljiva. Zato se nameće logičan zaključak da u ta sredstva treba ulagati više nego do sada. S obzirom na značaj primjene audiovizuelnih sredstava u modernoj nastavi, stanje koje, u tom pogledu, vlasti u ogromnoj većini šibenskih srednjih škola nije ni izdaleka zadovoljavajuće: od 21 matične škole i 54 područna odjeljenja epidijaskopa ima 8 škola, gramofon deset škola dijaprojektor 18 škola, radio-aparat 14, razglasnu stanicu dvije škole i magnetofon devet škola. U nastavi stranih jezika suvremene metode gotovo se i ne mogu primjenjivati, jer šibenske osnovne škole, kao što smo vidjeli, ne samo da raspolaže s malo gramofona i magnetofona, već imaju i sasvim oskuđan fond gramofonskih ploča. Zapravo, samo devet škola raspolaže s nešto malo ploča za strane jezike.

Tehnički odgoj - gdje i kako

Stanje nastave tehničkog odgoja u šibenskim osnovnim školama je takvo da se ne može govoriti o uspješnoj realizaciji programa nastave toga predmeta. Naime, to ne dozvoljavaju ni postojeća oprema ni radionički prostor. Od 21 osnovne škole samo ih sedam ima prostoriju za školsku radionicu, ali s veoma oskuđnom opremom za sva područja tehničkog odgoja. Da je tako, svjedoči i podatak da samo osam škola ima tek djelomično alat za obradu drva, a četiri škole za obradu metalra. U takvim prilikama ne može, uistinu, biti govor o proizvodnom radu učenika, iako se o tome prilično dosta govorilo, zaciјelo bez sagledavanja uvjeta pod kojima škole rade.

Kabineta ni za lijek

U svim osnovnim školama na području šibenske komune ima danas svega jedanaest kabinetova. Međutim, prema sadašnjem stanju nastave trebalo bi ih biti znatno više — čak 60. Tome treba nadodati da su postojeći kabinetni uglavnom spremišta za uči-

la, i kao takvi, naravno, ne pružaju mogućnost normalnoga rada nastavnika stručnjaka. Spomenuti ćemo, nadalje, da samo tri osnovne škole imaju posebne prostorije za biblioteku. Međutim, knjižni fond je veoma oskuđan i rijetko se obnavlja novim izdanjima, posebno onima koja su potrebna za školsku i domaću lekturu učenika. Ponekad izgleda da neke škole raspolažu s dobiti knjiga, ali su to većinom bezvrijedna izdanja već zrela za rashodovanje.

Nastava fizičkog odgoja - teoretski

Suvremena škola značajno mjesto daje nastavi fizičkog odgoja. Međutim, situacija u tom pogledu na šibenskim osnovnim školama nije nimalo ohrabrujuća. Naime, veoma mali broj škola raspolaže prikladnim terenima za izvođenje nastave fizičkog odgoja, a da i ne govorimo o dvoranama i fiskulturnim rekvizitima. Prema raspodjeljivim podacima samo pedeset posto osnovnih škola u našoj komuni ima neke, bilo kakve, slobodne površine za izvođenje nastave fizičkog odgoja. Kao svojevrstan kuriozitet, zabilježit ćemo da samo jedna osnovna škola ima vlastitu gimnastičku dvoranu. To je osnovna škola na Baldekinu. Prema tome, nije teško zaključiti da se nastava fizičkog odgoja izvodi uglavnom na otvorenom prostoru ili u razredima. Tome posljednjem podatku, zaciјelo, nije potreban komentar.

Stručnih kadrova - ima i nema

Nastojanje da se obaveznim školovanjem obuhvate sva djeca do petnaest godina stvorilo je u posljednjim godinama velike potrebe za nastavnim kadrom. Zato se moralno pribjeći prevenim rješenjima — da u osnovnim školama predaju i nestrukturnaci za rad u višim razredima, uglavnom učitelji ili svršeni učenici gimnazije i drugih srednjih škola. U tim nastojanjima ispoljila se jedna pozitivna težnja toga kadra — da se putem redovnog ili izvanrednog studija doškoluje na Pedagoškoj akademiji. Pretpostavlja se da je taj faktor od bitnoga značaja za neprestano poboljšanje kvalitete učeničkog znanja. Ali tu pretpostavku, s obzirom na niz pokazatelja učeničkog znanja, uistinu treba primiti sa znatnom rezervom.

26 profesora, ali i 31 nestrukčnjak

Doda li se kazanom da uvjeti rada na osnovnim školama, u prvom redu onima na selu, nisu laki, jasno je da nas ne može iznenaditi kvalifikaciona struktura nastavnog kadra koji radi u godine u osnovnim školama na području šibenske komune. Naime, dobili smo podatke da u tim školama radi 26 profesora, 72 nastavnika, 244 učitelja i stručna učitelja, a gimnazijalaca i ostalih sa srednjom stručnom spremom ima 31. Ako se ti podaci uporedi s prošlogodišnjim, vidjet će se da je situacija krenula nabolje, iako stanje nije zadovoljavajuće: još uvijek zabrinjava stanje stručnoga kadra u pojedinim predmetima. Tako je, na primjer, u matematici nestručno zastupljeno 56 posto nastavnih sati u stranim jezicima 50 posto, u nastavi materinjeg jezika 36 posto, u fizici 59 posto, biologija je nestručno zastupljena na 39 posto nastavnih sati, kemija sa 45 posto, itd.

Posljedice - verbalna znanja

Na temelju pokazatelja kvalifikacione strukture nastavnoga kadra i stručne zastupljenosti nastavnih sati, evidentno je da se dovodi u pitanje realizacija nastavnoga plana i programa osnov-

nih škola na području šibenske komune. Nestručan nastavni kadarski, loša i nesuvremena oprema škola, pomanjkanje školskog prostora, uz subjektivne slabosti pojedinih nastavnika, uvjetuju da većina učenika stječe formalistička znanja usvojena verbalnim metodama. Nadalje, stručno usavršavanje nastavnika, zbog preopterećenosti redovnom nastavom, te prekovremenim i honorarnim radom, uistinu je dovedeno u pitanje. Naime, u nedostatku nastavnoga kadra škole su bile prisiljene da uvođe i prekovremeni rad, i to u većini slučajeva s nestručnim nastavnicima. Prekovremeni rad bio je mnogim nastavnicima pogodan izvor za povećanje novčanih primanja i poboljšanje materijalnog položaja — bez obzira na kvalitet rada. To je, pored ostalog, rezultiralo i time da je minule školske godine 1.615 učenika ponajviše razred, a gotovo isti broj osnovaca upućen je na polaganje popravnih ispita.

Razredi - košnice

Treba iznijeti još jedan problem. Prenatrpanost pojedinih odjeljenja i razreda često prelazi okvire predviđenih normativâ, odnosno na školama na selu, tako i u gradu. Ponavljanje razreda povećava troškove i izdatke, društva, i to na značajne iznose. Zbog toga se sasvim opravданo može postaviti pitanje: da li se, s obzirom na moralni, fizički i psihički razvitak školske djece, može adekvatnim metodama i oblicima rada, a bez smanjivanja realnoga i objektivnoga kriterija vrednovanja učeničkog znanja, oposobiti veći broj učenika da usvoji minimum znanja predviđen programom?

Treba graditi još 21 zgradu - odakle sredstva?

Na području šibenske komune poseban problem predstavlja materijalno stanje postojećih školskih zgrada i potreba izgradnje novoga školskog prostora. Iako su u tom pogledu, u razdoblju poslije oslobođenja, postignuti značajni i veliki uspjehi, potrebe za školskim prostorom još su uvijek velike. Priličan broj škola radi u dotrajalim i privatnim zgradama, koje ne zadovoljavaju ni najosnovnije higijenske i pedagoške zahtjeve. Za nastavu se, pored toga, koristi i nekoliko zadržalih domova koji su izgrađeni za sasvim druge svrhe. Zato je kazano da bi za približnu normalizaciju trebalo sagraditi još 21 školsku zgradu sa 96 učionica, te dovršiti i proširiti dvanaest školskih zgrada sa četreset učionica. Za potrebe prosvjetnih radnika na seoskim školama bilo bi prijeko potrebno izgraditi više od 60 stanova.

Dopunski doprinos perspektiva ili ne

Drži se da je uvođenje dopušnjeg doprinosu prije tri godine, i njegova namjena investicijama u školstvu, ukazala na perspektivno rješavanje školskog prostora. Ipak se, postavlja pitanje: da li je to baš tako? U posljednje vrijeme u Šibeniku su izgrađene dvije suvremene školske zgrade, i to za osnovnu školu na Baldekinu i prva faza Pedagoške akademije. U selima se grade školske zgrade u Tribunjima, Rupama, Laškovicima i Velikoj Glavici. Pored toga, osigurana su sredstva za gradnju škole u Jadrtovcu; elektrificirano je desetak škola, izvršeno je nekoliko popravaka, itd. Zabilježit ćemo, također, da se radi na planu sistematskoga popravka školskih zgrada i izradi elaborata za akcije u mjestima u kojima je situacija u pogledu školskog prostora najteže.

Eto, problemi su izneseni. Kako će ih se riješiti i kada, uistinu je pitanje na koje nije lako dati odgovor. Situacija, međutim, nije za odlaganje, i red bi bio da se na neki način nađu sredstva za rješenje zasad otvorenih pitanja u šibenskom osnovnom školstvu. Konkretnije govoreći — treba mu pokloniti više pažnje nego do sada.

D. B.

Priča našega grada

Promijenjeni hobi

U mojoj sobi na ormariću stajalo je neugledno prase. Kroz prorez na zaplijanim ledima ubacivao sam sitan novac. Napregnuo bih se da čujem njeđev pad. Nikakva muzika me nije toliko odusevljavala. Možda zato što sam bio radoznađen. Približavao se moj rođendan. Prase se gojilo, i postajalo je teže. Maštao sam o njegovoj utrobi, kao o nekom rudniku zlata.

Rano je svitanje. Živahno skakam na sag, pa na stolicu. Dobavtim prase dvjema rukama, kao goluba koji bi mogao odletjeti, ako se ne pritegne. Uokolo je sve spavalno. Muk. Stavim svetu životinju na pod. Moj udarac o levu butinu poproje u sve sobe, pa i preko ulice. Kovani novac se razlio po sobi. Zahvatim šakom na najguščem mjestu. Zagledam se u te okrugle metale. Na mojim prstima preperio je stari novac!

Na otvorenim vratima uspije se silueta moga brata. Glašno se smije. Hihotanje se počevara.

— Ti? — upitam ga bijesno. On se tada smiri.

— Trebalо mi je. Stariji sam od tebe i pušim. Vratit će ti jednom, reče i prisjedne.

— A kako si mogao? — nestupljivo upitam.

— Pincetom. Zatim sam iz potkrovla donio taj novac kojeg sad drži. Ti se možeš igrati i time. Vidi ovu glavu, pa ovo. Zar sve to nije ljepeš? —

se nad vitrinom.

— Stari vijek, šaptao je ženi od voska.

Zvukovi i predmeti su tajanstveni. Odsyud curi neka misteriozna svečanost. U prvoj minuti, otako sam ugledao toga starčića, zamrzio sam ga. Još buljici cravati gušter. I ono voštanje lice počinje se zanimiti, portretne na kovanu novcu:

— Ovaj čudnoga izgleda mogao bi biti Neron, mrmrlja snobički.

U prvu sobu ušli su posjetiovi. Gledam stari zarđali novac, ali zbog ogorčenja na ova dva starca kljuseta ništa ne razabijem. Džep na hlačama priteže mi postolarski nožić. Nisam se više kolebao. Odličim: ako ova dvjorka ne napuste »Star vijek« dok gosti uđu u treću sobu, prolazeći ču nožić moga nevinog oca. Neće biti teško. Dva zamaša kroz zrak i penzioner je ležati uz vitrinu. U gradskoj rubriči stajat će masan naslov: »Teško umorstvo u muzeju«. Možda se uredniku više svidi: »Ubijeni — starac i starica«.

— Idemo dalje! — prodre hraptivi bas. Odahнем i primim više zraka. Osjetim ugodno titranje limfe.

— Da vidimo samo ove novčiće, usprotiv ze žena.

U sljepoočnicama osjetim jačko svjetlo i pritisak. Zarjem duboko ruku u lijevi džep. Prebacim je iznad izbočenog dijela stražnje i prihvatom desnim prstima nož moga oca. U tom trenutku starica, za koju sam mislio, kada sam ušao u prostoriju, da je voštana figura, pobijedno saopšti: »O, to smo viđeli!« Sporo, vrlo sporo produže k izlazu... Instinktivno poljetim k »Neronu«. Između okviru i stakla zarinem nož. Udarim drškom i stvorim se dovoljan prolaz za prste. Pred trećom sobom čujem korake. »Patičitelj, posjetioći, tko li je?« Moj djetinjnim mozgom strujile su lavine. Bezglavo. Na staklu se rumene kapljice krvi. Sve dohvaćene novčiće zgrabim u šaku, omotam ih rupčićem skupa sa prstima i protutrim u džep.

Na izlazu sobe br. 5 naklonim se nekolicini posjetilaca. (To je moja podsvište odlala zahvalnost za živote dvjorce penzionera). Do glavnog izlaza išao sam prividno mirno, a četiri stepenice pred pragom preskočio sam odjednom.

U gradu se nekoliko dana preprečavao moj pothvat. Gordanost se mješala s tjeskobom. Kolekcija se uglavnom povećava...

Prošle je od tada mnogo godina. U historiju sam ušao anonimno. Od toga bih trebao izuzeti nekoliko mojih prijatelja. Razumijem se!

BORIS KALE

(Nastavak u slijedećem broju)

Poduzeće „ŠTAMPA“

i "Šibenski list"

svim radnim

Ijudima socijalističke Jugoslavije

čestitaju

29. novembar

DAN REPUBLIKE

Foto - kino klub Šibenik

radnim ljudima
socijalističke Jugoslavije
čestita

Dan Republike

ODJECI

U vrijeme kad smo novim Ustavom stvorili najšire mogućnosti za razvoj socijalističke demokratije, kad sistemom koji izgrađujemo sve manje ostavljamo mjesto birokratizmu i njegovim izvorima, kad najbrže što možemo ostvarujemo materijalnu osnovu samoupravljanja — neki drugovi strahuju za naš demokratski razvoj. U ovim slučajevima ili se radi o zbumjenosti i nerazumijevanju ili o jednom posebnom vidu otpora stvarnoj socijalističkoj demokratiji.

PETAR STAMBOLIC

U književnosti, kao i u umjetnosti — umjetnik se rodi i to postane neovisno od godišnjica i vremenskih perioda. Ima plodnih i nerodnih godina u umjetnikovom životu kao i u čitavim ljudskim epohama. Što se tiče »istinskog jezika«, umjetničko je djelo istinito ako je kvalitetno, a ukoliko mislite na djela koja bi kritički progovorila o našem vremenu mislim da ima samo pokušaja.

MIRKO BOZIC

Po mome je senzacionalizam u novinarstvu kada se od muhe napravi slon, a birokratizam je kada se od slona napravi muha. Jedan i drugi podjednako se valjaju. Jedino se treba čuvati da se, izbjegavajući ih, i od slona i od muhe ne napravi — magarac. To se događa kada se ustručavamo da muhi kažemo da je muha, slonu da je slon, a magarcu da je magarac.

FRANE BARBIERI

Mi smo skloni da sa pretjeranom strogošću gledamo prilikom prijema novih članova na svaki njihov i najmanji životni »premašaj« ili »kiks«. I suviše smo prestrege sudije, mnogo strože nego što je to bilo u doba rata — kada je, razumljivo, kriterijum za prijem morao da bude oštar.

Postavljam, prije svega, samom sebi pitanje da li bi mi, pojedinačno, članovi Saveza komunista koji odlučujemo o prijemu novih ili povratku isključenih bili isto tako stroge sudije sami sebi? Da li bi baš svi, koliko nas ima — ukoliko bi u preispitivanju naših kvaliteta za članstvo primjenili iste kriterijume — mogli da ostanemo u redovima Saveza?

REALNOST MJERE U RAZLOGU VUKA RSAVCA

(NAPIS NA TEMU: NAJDRAŽI LIK JUGOSLAVENSKIE KNJIŽEVNOSTI)

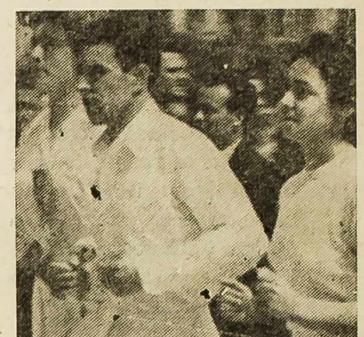
Readnost sna kao uvjet da se raskriči nedosegnuto, vjerojatno sutra s aspekta čovjeka ovojutarnjeg zanos za kišu napora da se uvidi moguće, lična stvarnost na rezu žrtvovanja za sve, zaostalo na granici neshvatljivog, — to su stepenice razložnog koračanja Vuka Rsavca, čovjeka što se u cijeljenju dizala i znoju tijela zavlači u pore onoga što će biti, što će zahvaljujući i njemu da se isprsi, da se iskaže, onima sutra da donese, da bi im jutra bila sunčana i sni bez trzanja, onog vječitog iščekivanja što nosi sutrašnji dan. I kad sve bude gotovo, kad se razdani oblačno nebo i kad zasije sunce svih naših Nerekava, njega neće biti, nestat će miran, uvjeren u nastavljanje svog posla na magistratu ovog radnog naslova beskraja. I jedina želja, jedini savjet koji želi ostaviti kao sjećanje, ne kao prsenje, bit će: »Slušaj drug praučnik, ne misli da je tvoja zasluga što nisi više divljak veća od Rsavčeve, koji ti je omogućio da ne budeš takav prostak kakav je on bio i ostao, jer je rmbao po ceo dan, da ti to ne moraš da činiš«.

Tu je veličina žrtvovanja i samoprijegora, tu je smisao Rsavčeva života i nestanka, čovjeka jurišlje, bez sustezanja, bez odmaranja na postajama predaha uvijek mogućeg. Tu je okosnica čitavog njegovog razloga, koji i nije samo njegov, više onih što ostaju, ponekad začudeni ponekad zateknuti, no uvijek do te mjere čovječni da shvate jedan velik život, život koji će opominjati, nekom teškom, čvornatom rukom pokazivati kamo da se ide, što da se radi.

Rima, Rsavčeva djevojka, koju je on u jednoj bitci spasio zamalo svojim životom, hoće da živi sada »radosna što oseća kraj sebe tu ogromnu, vrucu od umora planinu« i misli kako bi bilo lijepo i dobro »kada bi znao da se opusti već jednom sasvim, kao ja. I oseti nežnost majke prema tom velikom u-

štine, kako se eto, kao neki istinski vampir snova stavlja na vječitu strazu gradilišta, na kome se isprepliću fesovi i sastanci, minareti i manifesti. I takav ostaje do kraja na tom udirkrampaškom i dajgošbetonskom poslu.

Rsvac, glavno lice romana Oskara Dživčića »Radni naslov beskraja«, je vrijeme u nama i mi u vremenu, bujica nadošla naših izostanaka i sporih koračanja putevima probitka, ugaočni kamen raspljavane ptice u proljeće puno brižnosti i dobrih namjera, rijeka naših zatajenih uzdaha u ponosu i samovijesti i jednom bogatom samoodržanju, u bljesku valjanih letova ovog čovječjeg beskraja, ovog nepojmovog tijeka naše nadje i naših mogućnosti, snažne i ljudske. On je duboko zasjećena brazda u gotovo ledinu našeg života, u pruženu ruku mora dolatalog, mora krvavog, mora našeg, što se stoljećima prikupljalo i eto tek sada bljesnulo u našoj veličini i našoj moći. I našem sutra velikom kao život, snažnom kao istina.

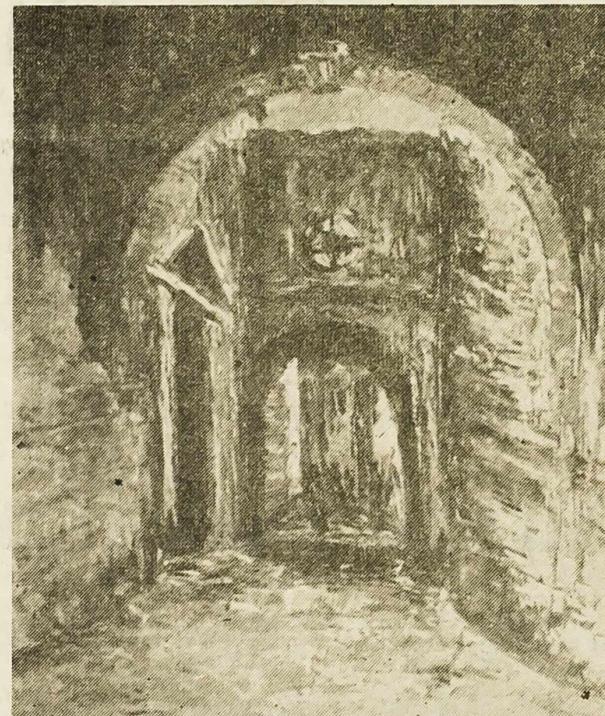

PREDSTAVLJAMO VAM LITERARNU DRUŽINU ŠIBENSKE GIMNAZIJE

PJESMA NOVEMBRU

Ti si danas u crvenim krovovima mojega grada
u valovima njegova mora,
u dahu vjetra što pjeva krošnjama borova i bagremova,
Ti danas gariš moj grad rukama uspomena,
Ti ga danas daruješ bogastvom sjećanja.
Moj grad sav živi danas s Tobom.
I poslije dvadeset godina
Ti si zanosna pjesma njegova srca
i buktinja što svijetli njegovim stazama.
Danas te moj grad obasiplje lovorovim
vjencima i pjesmama radosnicama.

BUMBER JAGODA

ONIMA ŠTO SU KRENULI IZ ULICE MOJEGA GRADA

Onima što su krenuli iz ulica mojega grada
S pjesmom mladosti i srcem prepunim Slobode,
Onima što nikad nisu osjetili miris
Ružmarina iz djevojačke bašte,
Onima što se ne vratise s pobjedičkom
Cetom u ulice mojega grada,
Njima darujem ovu pjesmu.

Kada su rukom dotakli beskrajno nebo, rođen si, moj grade!

Tvoja sloboda — njihova je svježa krv.
Tvoje tornice — njihove misli.
Tvoje škole — njihove želje.

Iz njihova mladog srca — rođen si, moj grade!
Oni nisu dopustili da neprrijatelj
izlomi vratnice Tvojim kućama
i ugasi vatru na Tvojim ognjištima.
Oni su željeli da Tvoji krovovi imaju
budućnost,
da pod njima plaće novorođenčad,
da se pod njima smiju otac i mati.
Krv njihove mladosti miriše u vjetru
što dolijeće s juga i sjevera, s istoka i zapada
moje zemlje.

Aurol pobjede krasí njihovo ponosno
čelo što sniva snom vječnosti.

Dvadeset godina prohujalo je, moj grade!

Vrijeme ne briše njihovu pjesmu mladosti
ni jeku njihovih koraka iz Tvojih ulica.

BARANOVIC ERIKA

ŠESNAEST MI JE GODINA

Sesnaest mi je godina, grade moj voljeni!
Dijete sam Tvoje slobode — Tvoje sreće.
Umiranje čovjeka na ratištu, grobove bez spomenika, ni
žive kosture po logorima — moje oči nisu gledale.
Nisam čula naricanje matera ni udovica.
Nisam čula jauk iz bezdanih jama.
Nisam vidjela čete mrkih ratnika s puškama i bombama,
Nisam vidjela sela ni gradove u dimu i plamenu
Ni smrznuta tijela djece i staraca.
Nisam čula gruvanje topova ni zvuk gvozdenih ptica
Što siju smrt,
Nisam vidjela i nisam čula,
Ali ipak znam te crne priče smrti, užasa i bezumlja,
Ipak znam te priče crne kao ponor zločina,
Beskravne kao ljudska patnja i beskonačne kao nebo.
I zato želim da nikad više vihor rata ne prourla
Mojom zemljom,
Da vječno vijori zastave slobode i mira na Tvojem nebu.

ERCEG KATA

ODA VJEĆNOM GRADU

Danas si viši,
Danas si bogatiji,
Danas si ljepši još za godinu.

Znam pjesmu svih zorenja i voljenja
ukradenih i nedovršenih.

Kažu: ostalo je istetovirano ime

negdje u trzaju nezaborava.

(Kako je teško biti vjetar,

i biti ronilac,

i biti zakon zemlje posne!)

To je pjesma svih svjetionika,
svih granica, čekanja i rastanaka,
To je ljubav poklonjena moru
za jedan san o davnom trenutku

što je zaostao negdje u nama (poput cvrkuta).

Kad sunce pozlati krovove (poput cvrkuta),
kad prosje srebro po pijanom valu,
sa hridi pod galebovim letom: gledam:
stoji junak u zlatu, u suncu,

do neba gord,

velik ko sloboda.

I rasti Krešimirov grade!

U svaku sam Tvoju kuću uzidala jednu želju,
svakog Tvojog junaka oplakala!

Ljubav, još u slutnji,

poistovetila se s borbom i nadanjem,

i prije dvadeset novembra

osvanuo je nov grad,

ozaren ljubavlju,

probudio se u legendi i sjaju,

sretan i — VJEĆAN.

I zato Tebi, grade, poklanjam ove stihove,
prve šapate tek zavoljenih sutora,
prve nemire što odzvanjaju plavom pučinom,
Poklanjam Ti nebo
iz srca ljubavlju klesano
i iz kose stotine bijelih cvjetova,
bijelih brodova,
bijelih galebova,
da budeš još ljepši u svojoj ljepoti
na svoj i moj rodendan!

Neka se opet raspojasa zlatni Mjesec
nad otočjem perunike i tamarsika!

(Zakasnit ću na jedno buđenje nenajavljen...

Oči mi se rastaču u samo jednu suzu.)

Danas smo veći za jednu ljubav,

Danas smo bogatiji za jedno iskustvo!

I prepoznali smo se

puni snenih šapata među prstima,

s nedorečenom pričom na usnama

i s beskrajno mnogo ljubavi u plavom oku.

KULIĆ MIOMIRA

Drniš

»Dalmacija - plastika« — milijarder

Zgrada »Dalmacija-plastike« dominira panoratomom Drniša. Radni kolektiv poduzeća za obradu i primjenu plastičnih masa izdvaja se uspjehom među privrednim organizacijama drniške komune. Ovu poslovnu godinu »Dalmacija-plastike« najbolje karakteriziraju ova tri podatka: uz iste kapacitete i nepromjenjen broj radnika povećan je bruto-proizvod, unaprijed ugovorena i rasprodana cijelokupna godišnja proizvodnja, uspio start na inozemnom tržištu.

Ove će godine prvi put vrijeđnost ukupnog prihoda preći jednu milijardu dinara, a već u narednoj godini planira se ukupna vrijednost proizvodnje više od 2 milijarde. U njenim fondovima ostat će 120 milijuna dinara. Drniškom poduzeću za primjenu i obradu plastičnih masa kao da nije potrebno skladište gotovih proizvoda, jer se oni odmah otpremaju na tržište. Iako se ove godine prvi put pojavljuje na inozemnom tržištu, »Dalmacija-plastika« je ugovorila isporuku robe u konvertibilnoj području i područje istočne Evrope u vrijednosti od 696 milijuna obračunskih dinara, od čega je već sada realizirano iznos od 15 milijuna.

Poduzeće je vlastitim sredstvima kupilo nekoliko visokoakumulativnih, univerzalnih strojeva koji će, obzirom na svoju konstrukcionalnu rješenju, omogućiti snajniji proizvodnji njegovih proizvoda i na svjetska tržišta. U tom su pravcu već nađena edukovajuća tehnološka rješenja i perfektuiran je izvoz robe u zemlje istočne i zapadne Evrope. Dodavanjem novih uređaja kompletirana su postrojenja, uvođenjem nove tehnike povećana je proizvodnja dva puta. Rezervne dijelove, koji su se nekada uvozili, danas izrađuju u vlastitoj radionicama. Proizvodi »Dalmacija - plastike« malog su assortimenta, ali brojnih serija. U zemlji je, uglavnom, orijentirana na izradu ambalaže industrijskih proizvoda. Drniška »Dalmacija - plastika« jedna je od najjačih preradivača plastičnih masa u zemlji.

Osobni dohoci porasli su ove godine u prosjeku za 24 posto, pa prosječna mjesečna primanja iznose neto 32.000 dinara. Ali, ni na tome se neće stati i osobni će se dohoci još povećati. Poduzeće će iz svojih fonda graditi 10 stanova za članove svoga kolektiva. Nekadašnji nedostatak stručne snage je otklonjen. Danas ima dovoljno visokokvalificiranih radnika, a pored njih »Dalmacija-plastika« stipendira na fakultetima

2 studenta ekonomije, 3 inženjera i veći broj učenika u stručnim školama drugog stupnja.

Veliki rezultati »Dalmacija-plastike« samo su odraz dobrog rada organa samoupravljanja. To ističu svi u poduzeću: od vratara do direktora. Sve probleme poduzeća rješavaju svi. O zadacima i akcijama poduzeća upoznaje se svaki radnik još u njihovoj pripremnoj fazi, pa su na njihovu rješavanju svi vrlo aktivni i zainteresirani. Radnik »Dalmacija - plastike« spoznaje je svoja prava i obaveze da učestvuje u raspravljanju o svim pitanjima. Na sastancima kolegija obavezno prisustvuje sekretar Tvorničkog komiteta SK, predsjednik Sindikalne podružnice i predsjednici Upravnog odbora i Radničkog savjeta.

»Dalmacija - plastika« je poduzeće mlađih ljudi. Polovina njenih radnika članovi su Saveza omladine. U Radničkom savjetu i Upravnom odboru mlađi čine jednu trećinu njihovih sastava, a predsjednik Upravnog odbora je omladinac. Omladinski glas čuje se i uvažava pri razradi i donošenju svih akata. Omladinci i omladinke toga poduzeća dali su prvi ovogodišnji ples u Drnišu, ekipni su pobjednici Radničkih sportskih igara. Oni traže svoju prostoriju, kupuju televizor, uljepljuju tvornički krug, uređuju igralište za obojku i rukomet.

»Dalmacija - plastika« je poduzeće žena. To je kolektiv s najvećim brojem uposlenih žena u Drnišu. One, uglavnom, rade za šivačim strojevima u Odjelu galanterije. Nekadašnje čobanice ispod Promine i Svilaje, sposobljene u poduzeću, ovladale su složenom tehniku rada i postigli visok kvalitet svojih proizvoda. Poduzeće ima puno razumijevanje prema radnicama majkama, ono podešava radno vrijeme u pogonima u kojima su zaposlene žene.

»Dalmacija - plastika« moćan je faktor u preobražaju drniške privrede i društvenog života Drniša. (c)

Kasne izrade statuta PIK uspješno kooperira

Plenum Općinskog sindikalnog vijeća u Drnišu raspravljao je prošle nedjelje o izradi statuta radnih organizacija, zadacima sindikalnih organizacija u prikupljanju pomoći postradalom Zagrebu, analizirao rad predsjedništva i komisija svoga vijeća i alarmirao na nereditivo uplaćivanje članarine kod većine sindikalnih podružnica.

Rad na izradi statuta radnih organizacija u drniškoj općini nalazi se u osjetnom zaostatku. Od 36 privrednih organizacija, koje treba da donesu svoje statute, u potpunosti su to dovršili samo Rudnici mrtkog uglja u Siveriću, u Drnišu Kamenolom, Udarnik i Zavod za zapošljavanje radnika, te poljoprivredna zadruga u Unešiću. U završenoj se fazi nalazi izrada statuta »Dalmacija - plastike«, Komunalca, »5. novembra« i poljoprivrednih zadruga Miljevići i Oklaj.

Ništa nije učinjeno u drniškom komunalnom zanatskom poduzeću »Radnik« i u siveričkom »Univerzalu«.

Pridruživši se od trenutka nezgode i općejugoslavenskoj pomoći postradalim od katastrofalne poplave u Zagrebu, Općinsko sindikalno vijeće je na svom plenumu ubrzalo akciju, te odlučilo da se ona zaključi s vratom ovoga mjeseca.

Analizirajući rad predsjedništva i svih komisija Općinskog sindikalnog vijeća, članovi plenuma su konstatirali zadovoljavajuće rezultate — ukazavši na naredne zadatke:

Kao kronična bolest nekih sindikalnih podružnica javlja se vrlo neuredno plaćanje mjesecne članarine i uopće nesrednjeno finansijsko poslovanje u njima. Plenum je ukazao na sve neželjene posljedice i apelirao da se stanje azurira. (a)

Poljoprivredno industrijski kombinat »Petrovo polje« u Drnišu dobit će od svojih oko 500 kooperanata sa Petrova polja i iz Zagore oko 50 vagona crvenog luka. Luk je ove godine mnogo bolje kvalitete od prošlogodišnjeg i služiće za materijalne rezerve i tržnice Zagreba, Beograda i Ljubljane. Određene količine će se ribati i sušiti za dugogodišnje čuvanje u posebnim sušionicama koje su nabavljene prošle godine.

Problem je smještaja luka, jer PIK ne raspolaže dovoljnim skладišnim prostorom. Tu mu je potreško donekle ublažila Žitoprevara iz Knina, ustupajući dio svojih skladista na drniškoj željezničkoj stanicu. Već iduće godine Poljoprivredno industrijski kombinat u Drnišu izgradit će univerzalna skladista i tako riješiti pitanje uskladištanja raznog povrća i duhana.

Ovog je tjedna počeo otkup duhana od kooperanata, kojih ima oko 1.000 PIK je ove godine prvi put pokusao proširiti sadnju duhana na terene gdje se prije nije gajio. To su područja oko Knina i Biograda. Ujedno se očekuju dobro ogledni rezultati koji će poslužiti široj proizvodnji u idućoj godini.

U Dalmatinskoj zagori ovogodišnja proizvodnja bit će rekordna. Vidljive rezultate postigao je drniški Poljoprivredni industrijski kombinat u proizvodnji duhana na vlastitoj plantaži od 10 hektara. Za iduću godinu on planira svoju plantažu proširiti na 20 hektara. Da bolje stimulira proizvodnju duhana, PIK plaća svojim kooperantima u otkupu 10 posto više od saveznih cijena. Očekuje se da će ovogodišnja proizvodnja duhana iznositi oko 100 tona, a sedmogodišnjim planom predviđa se proizvodnja od 400 tona.

Kao što je slučaj s lukom još je teža situacija kod smještaja ovogodišnje količine duhana, s obzirom da bivša duhanska stаницa danas služi potrebama »Dalmacija - plastike«. Sva količina ovogodišnjeg otkupa otpremat će se na fermentaciju u Trogir. Da se to ne bi ponovilo i u idućoj godini, kada će se očekuje još veća proizvodnja duhana, PIK je počeo graditi novo duhansko skladište površine oko 2.000 kvadratnih metara. Skladište se gradi u blizini vinarskog podruma, i kada budu gotove sve fermentacijske komore, bit će u stanju da primi svu planiranu proizvodnju od 400 tona. Dovršenje tog objekta očekuje se za proljeće iduće godine. (c)

Prvi školski pravilnik

Novoimenovani Savjet za program Općinske skupštine Drniša održao je prošlog utorka svoju prvu sjednicu. Na prijedlog novoga predsjednika Savjeta je donio svoj poslovnik, saslušao prikaz o stanju školstva, razmatrao prenošenje pojedinih odredaba iz Zakona o osnovnoj školi s nadležnosti Općinske skupštine u nadležnost Savjeta, imenovao svoga predstavnika u Savjet Pedagoške akademije u Sibeniku, dao suglasnost na Pravilnik o raspodjeli osobnih dohodaka Osnovne škole »Vjeko Širinić« u Oklaju, te rješavao o prispjelim molbama.

Poslijevi saslušanog izvještaja o stanju škola u Školskoj 1964./65. godini, koji je podnio referent u Odsjeku za prosvjetu, školstvo i obrazovanje Mile Dučić, članovi Savjeta za prosvjetu su poslije kraće rasprave zaključili da sve članove koje održava novi Zakon o osnovnoj školi, a čija je primjena prije

bila u kompetenciji općinske skupštine, prenese na savjet. Odnosilo se to u prvom redu na rješavanja o otvaranju novih odjeljenja, broju polaznika i osiguranju besplatnog prijevoza daka putnika.

U Savjet Pedagoške akademije u Sibeniku imenovan je profesor Milan Peteržilnik, direktor Gimnazije u Drnišu.

Kao prvoj odgojno - obrazovnoj ustanovi u drniškoj općini, Savjet je donio rješenje o sukladnosti na Pravilnik o raspodjeli osobnih dohodaka Osnovne škole »Vjeko Širinić« u Oklaju.

Savjet je uvažio molbu nastavnika Adama Pešića kojemu moli da ga se razriješi vršioča dužnosti direktora Ekonomiske škole u Drnišu.

Na kraju je Savjet donio proporuku rukovodiocima škola da omoguće redovno polaznje seminaru studentima. (c)

I Drinovci elektrificirani

Ovi su dana elektrificirani Drinovci, najveće selo na Miljevcima, u drniškoj općini. Mještani su u elektrifikaciji svoga sela, što u radnoj snazi, što u novčanim prilozima, učestvovali s vrijednošću od 4,5 milijuna dinara. Pored rasvjete u stanovima, seljani su osvijetlili i svoje ulice.

Kada za Dan Republike dobiju struju i Brištani, gotovo će se na fermentaciju u Trogir. Da se to ne bi ponovilo i u idućoj godini, kada će se očekuje još veća proizvodnja duhana, PIK je počeo graditi novo duhansko skladište površine oko 2.000 kvadratnih metara. Skladište se gradi u blizini vinarskog podruma, i kada budu gotove sve fermentacijske komore, bit će u stanju da primi svu planiranu proizvodnju od 400 tona. Dovršenje tog objekta očekuje se za proljeće iduće godine. (c)

Pismo

Nije li rudnik Ipak prerano zatvoren

Rudarenje, odnosno eksploracija ugljena na području Dubravica i njegove okolice vrši se sa povremenim prekidanjem već više decenija. Karakter nastupanja ugljenih slojeva, bio je glavni uzrok da se na tom području nisu razvili značajniji kapaciteti proizvodnje. Tako kretanje proizvodnje poslije oslobođenja ukazuje da se ovdje, uslijed nedovoljno organiziranog poslovanja (povremeno zatvaranje rudnika), nije moglo izdati izvještaj o značajnosti.

U posljednjih sedam godina, računajući od 1958. godine pa do marta 1964. godine, kada je rudnik u Dubravicama doživio svoje posljedne zatvaranja, proizvelo se svega oko 50.000 tona ugljena. Te niske količine proizvodnje u pojedincima

namu nisu posljedica spomenutih karakterističnih ležišta ugljenih slojeva, već uglavnom posljedica nemogućnosti plasmana većih količina ugljena. Tome u prilog služi slijedeći primjer: za 1963. godinu postavio se plan na 8000 tona, dok je postojeći kapacitet jame omogućio znatno veću proizvodnju (kod dvosmjenskog produktivnog rada) najmanje 10.000 tona, a kod trosmjenskog rada s odgovarajućim povećanjem radne snage i do 18.000 tona godišnje. Dakle, i pored niza industrijskih poduzeća na području Šibenske općine, dubravčki rudnik je morao potražiti kupce u sjevernijim krajima primorja. Nekoliko industrijskih poduzeća iz Rijeke, koji su kupovali ugaj, nije moglo obezbijediti perspektivu rudniku, jer je i dalje veća količina ugljena ostala u vlastitim skladistima. Osim toga, ugaj je otpreman trakabulama, što je povećavalo cijene transporta.

Tako iz dana u dan, do ožujka ove godine. Tih datuma, kada je poslovač s deficitom od tri milijuna dinara, rudnik u Dubravicama doživio je još jedno zatvaranje. Nešto u isto vrijeme Tvornica cigle tankostijene opeke počela graditi peć za proizvodnju kreča, kao sastavni dio vlastitog podgona. Proizvodnja kreča, čija se oskudica vidno osjećala na ovom području, trebalo je pospješiti još nedovoljnu rentabilnost same tvornice. U lipnju je ta peć počela radom. Nakon četvoromjesečnog nerentabilnog rada (kada su izdaci izdaleka premašili prihode) proizvodnja kreča je odbastvljena i krečana postala mrtvi kapital skradinske privrede. U svemu tome jedno je sigurno; glavni uzrok nerentabilnosti dolazi od ogromnih ulaganja na transport ugljena, potrebnog za zagrijavanje peći. Naime, ugaj, učinio je petnaest dinara po kilogramu, dok bi ugaj iz Dubravica, ekvivalentne kalorične vrijednosti onoga iz Siverića, stajao franko 5,5 dinara po kilogramu.

Za takva i slična pitanja postoji opravданje i u slijedećem: prošle godine zagrebačko poduzeće »Goeistraživanje« vršilo je istražne radove na području Culišić. To područje, koje se nalazi oko 1,5 km jugoistočno od centra Dubravica, istraženo je na četiri bušotine, jednim istražnim iskopom i nekim manjim geološkim snimanjima. Čista deljina slojeva ugljena, prema podacima istražnih bušotina, iznosi od 1–3 m. Ugaj dobiten bušotinama nije u početku analiziran, već se njegov kvalitet ocijenio samo vizuelno po proizvođaču — tehničkom osoblju samoga rudnika — kao znatno bolji od ugljena iz područja Jame »Painovac« (stari rudnik). U svrhu provjere kvalitete poduzeće je jednim istražnim iskopom dubine dvadeset metara, otvorilo treći sloj na samom izdanku ležišta. Slojni uzorak ugljena, analiziran u laboratoriju tvornice aluminijuma u Lozovcu, daje ogrijevnu moć od 3918 kcal/kg.

Odgovorno tehničko osoblje izvršilo je tehničku interpretaciju istražnih bušotina, te provedlo procjenu ugljenih rezervi na tom području. Prema tim podacima ona iznosi 434.000 tona. Ako se uzme za primjer da je jama »Painovac« davalna godišnja prosječno 10.000 tona ugljena, nije teško izračunati da se ovdje kriju rezerve za četrdesetogodišnju eksploataciju.

LACA JOSO, Sibenik
Slobodana Macure 46

Organizacija i „Šibenski list“ — konkretno

Na prvom sastanku novoga odbora mjesne podružnice SSRN u Brodarici 25. X o.g. bilo je, među ostalim, postavljeno pitanje dovršenja vodo-voda. O tome navodimo dio diskusije druga M. G.

„Mi smo dali samodoprinos — rekao je on — ali je u cijelini dosad vodu dobio samo otok Krapanj. Kod nas treba da se iskopa 400 metara terena za cjevovod. Tko će za to dati još sredstava? Izgleda da su sredstva Brodarice otišla za vodovod na otoku, a mi još nismo dobili vodu.“

U PODUZECU VODOVOD I KANALIZACIJA O TOME KAŽU OVO:

Otok Krapanj dobio je vodu zbog toga što je tamo bilo jače angažiranje stanovništva. Oni su sami iskopali oko 1.200

„MRTVI“ na stablima

Plavo . . . crno . . . križ ili bez njega — ozalošćeni ili bez njih . . . Svakodnevna praksa. Šta je sve to?

To su karakteristike o umrlima. »Bog neka ga primi u krilo svoje«, ili »Počivaj u miru« — često se čuju vapaji pobožnih prolaznika koji uperenim očima pročitaju poneku naljepljenu osmrtnicu. Uobičajena pitanja: »Čiji je? Šta

gradske vijesti

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera domaćeg filma — POD ISTIM NEBOM — (do 30. XI)
 Premijera domaćeg filma — SLUŽBENI POLOŽAJ — (1 do 3. XII)
 Premijera američkog filma — BRAVADOS — (4—7. XII)
20. APRILA: premijera talijanskog filma — ČETIRI NAPULJSKA DANA — (do 30. XII)
 Premijera engleskog filma — VESELI KLUB MLADIH — (1—6. XII)

DEŽURNE LJEKARNE

Oo. 5. do 11. XII — I narodna Ulica Božidara Petranovića.
 Od 5. do XII — I narodna — Ulica Božidara Petranovića.

MATIČNI URED

ROĐENI

Marko, Slavka i Jasenke Škorvlj; Senka, Vitomira i Katica Jurić; Gordana, Bože i Ante Budimir; Marija, Nikole i Ane Mijanović; Josko, Marinka i Vice Mandić; Ante, Antin i Zorka Braica; Valentino, Ante i Marije Radman; Milena, Jeke i Mrdalj; Sanja, Mile i Anke Slavica; Bruno, Nikole i Ojdane Alfier; Katerina, Branko i Ane Škubonja; Željko, Ilijе i Todor Raketić; Neven, Drage i Marije Vukšić; Dragan, Dragutina i Olge Marić; Dijana, Simuna i Nade Erceg; Miloš, Milice Žmijević; Jasmina, Drage i Ivane Erak; Duško, Dušana i Kornelije Mršić; Jolanda, Ante i Stanke Dabov; Vinko, Ante i Vanje Erceg; Davor, Mate i Marice Braica; Danica, Velibora i Vinke Baošić; Jerosima, Paške i Stane Perišić i Zdenka, Zdravka i Ive Cvitan.

VJENCANI

Vučetić Mate, pomorac — Bači Vinka, radnica; Bujas Zdravko, stolar — Miletić Nada, službenik; Jušić Marijan, zidar — Peruza Nevenka, službenik; Žonja Aleksandar, električar — Jurin Marija, domaćica; Smolić Šime, tesar — Šarić Zorka, domaćica; Ramadža Mile, radnik — Maleš Ana, domaćica; Krnić Jakov, radnik — Bilić Tomica, domaćica i Bumbak Ante, kuhan — Vulin Rosanda, domaćica.

UMRLI

Lovrić Lovre pok. Jakova, star 73 godine; Arak Ivo pok. Ivo, star 56 godina i Jurković Mato pok. Ivana, star 62 godine.

OGLAS

PRODAJEM kombinirani ormar, kuhinjski kredenc i sanduk za posteljinu. Upitati subotom poslijepodne i nedjeljom ujutro kod Antić, Šibenik, Riječka 10 (škola Julovića).

MALI OGLASNIK

MLADI BRAĆNI PAR BEZ DJECE (INTELEKTUALCI) traži sobu i kuhinju, ili sobu s upotrebotim kuhinje. Ponude na adresu: V. Petrović, Šibenik, JNA 40.

KOMISIJA ZA ZASNIVANJE I OTKAZIVANJE RADNIH ODNOŠA AUTOTRANSPORTNOG PODUZEĆA ŠIBENIK

r a s p i s u j e

Natječaj

za popunu radnih mesta

1. GLAVNOG SKLADISTARA
2. VIŠE SAOBRACAJNIH TECHNICARA

U VJETI:

pod 1. svršena srednja škola sa najmanje 2 godine radnog staža na radnom mjestu skladištara ili visokokvalificirani radnik metalske struke;

pod 2. završena saobraćajna škola.

MOLBE sa biografijom slati na adresu »Auto-transport« Šibenik. Osobna primanja prema Pravilniku o raspodjeli. Rok natječaja do popunjavanja radnog mesta.

20 GODINA „ŠIBENIKA“

1946. Nakon oslobođenja Šibenika predratni RSK »Šibenik« se obnavlja, razvijajući široku djelatnost najprije kao sportsko društvo u čijem se sastavu nalaze brojne sekcije. Među njima ipak su najaktivnije nogometna, veslačka i kuglačka. Nogometna sekcija je poslije splitskog »Hajduka« najjača u Dalmaciji. Iste godine osvaja naslov najbolje ekipe u Šibenskom okrugu.

1947. »Šibenik« postaje prvak Dalmacije sa 14 osvojenih bodova. U tome takmičenju sudjelovali su još: »Zadar«, dubrovački »Jug«, »Neretva« iz Metkovića i sinjski »Junak«. Derby susret između »Šibenika« i »Zadra«, koji je završio pobjedom »Šibenika« sa 2:1, dugo će ostati u sjećanju zadarske publike. Evo ekipe koja je prvi put osvojila naslov prvaka Dalmacije: Gašić, Crnogača, Stošić, Knez, Macanović, Tedling, Bego, Švast, Rep, Kalšan, Friganić. Iste godine pobedio je ekipu »Hajduka« usred Splita sa 2:0. Oba zgoditka postigao je Kalšan.

1948. Prvi put sudjeluje »Šibenik« u republičkoj ligi u kojoj, na kraju natjecanja, zauzima treće mjesto, iza zagrebačkih »Milicionara« i »Zagreba«.

Najveći broj gledalaca zabilježen je 1. svibnja prigodom otvaranja stadiona »Rade Končar«. Tada je susretu Hajduku Šibenik prisustvovalo 7 tisuća gledalaca.

1949. Prvi poslijeratni turnir održan je u povodu 50-godišnjice osnivanja RKUD »Kolo«. Na tom

turniru učestvovali su, pored »Šibenika«, splitski »Mornar« i zagrebački timovi »Dinamo« i »Metalac«. Pobijedio je »Mornar«, drugo mjesto zauzeo je domaćin.

1950. Bila je to jedna od najuspješnijih godina u šibenskom nogometnom sportu. Njegov predstavnik takmičio se prvi put u saveznom razredu — Trećoj ligi. Na kraju natjecanja osvojio je peto mjesto, sakupivši 26 bodova od moguća 44 boda. Najznačajniju pobjedu izvojevao je u Beogradu, gdje je sa 1:0 svladao vodeću ekipu »Radničkog«.

1951. »Šibenik« je slavio još jednu pobjedu. Poslije dvaju finalnih susreta sa sisackim »Naprijedom« izbori je naslov prvaka Hrvatske, postigavši dotak svoj najveći uspjeh. Evo jedanaestorica koja je osvojila taj naslov: Gašić, Batinić, Tambić, Blažević, Erak, Tedling, Maji, Bego, Đurić, Kalšan, Friganić. Ekipu je trenirao Petar Zlatoper.

1952. Prvi put prijenos sa stadijona »Rade Končar« vršila je Radio-stаницa Osijek u mjesecu srpnja. Tada je prenošeno drugo poluvrijeme utakmice »Šibenik« — »Proletere«, koja se igrala u završnom dijelu prvenstva Hrvatske. Iste godine »Šibenik« je premoćno osvojio naslov najbolje ekipe u Dalmatinskoj ligi.

1954. U sezoni 1953/54. »Šibenik« se natječe u II saveznoj ligi. Ekipa isprljena kvalifikacija nije mogla da se dugo održi

Dalmatinska nogometna zona

Rezultati posljednjeg kola: Zmaj — Zadar 2:0, Metalac — Udarnik 6:1, Jadran — Omladinac (V) 4:1, Junak — Jugovinil 3:1, Solin — Dinara 3:1, Doš — Omladinac (Z) 3:3.

TABLICA

Jadran	12	7	2	3	28:14	16
TK Zadar	12	6	4	2	19:8	16
Zmaj	12	6	3	3	25:12	15
Junak	12	6	2	4	16:16	14
Solin	12	5	3	4	19:15	13
Omladinac (Z)	12	4	5	3	22:20	13
Metalac	12	4	5	3	23:25	13
Dinara	12	5	2	5	23:15	12
DOŠK	12	4	3	5	28:21	11
Omladinac (V)	12	4	2	6	17:24	10
Jugovinil	12	4	2	6	11:25	8
Udarник	12	2	4	6	23:42	8
Rudar	12	2	3	7	11:28	7

„Došk“ — „Omladinac“ 3:3 (0:3)

U posljednjoj utakmici jesenskog dijela Dalmatinske zonske lige Omladinac iz Zadra i domaći Doš predveli su igru koju je jedan gledalac, a nekada aktivni igrač, okarakterizirao rječima — da se tako nije igralo ni onog dana kada je prva nogometna lopta donesena u Drniš, a bilo je to gotovo prije pedeset godina. Poslije zaslужenog vod-

stva gostiju od 3:0 u prvom poluvremenu, čast domaćih spasio je Milan Nakić, postigavši sva tri zgoditka.

Susret je dobro vodio Fatović iz Splita. (c)

PRILOG ANTALKOHOLIZMU

JA NE PIJEM IZ PRINCIPA — SAMO IZ ČASE!
 BOLJE JE BITI MRTAV PIJAN NEGO MRTAV TRIJEZAN!
 PIO JE NA LITRE, — A UMRO OD KAPI!

DA LI ZNATE ... ?

Koliko stoje kilovat struje i od kada? Koliko ste potvrda do sada izvadili? Zašto su se integrirale svinja i stonoga? Kome će pripasti ekonomija Poljoprivredne stanice? Koliko u gradu ima čistih ulica? Kroz koliko će decenija opet u Šibeniku gostovati opera? Tko smije najjeftinije prodavati pilice? Koliko u vodi ima postotaka mlijeka? Kad je zadnji put nastupao DTO »Partizan«? Koliko »Rivijera« ima milijuna manjka? Tko odgovori ispravno na svih deset pitanja, dobit će besplatnu kartu za let na Mjesec (ne na Mjesec knjige, jer on u Šibeniku ne postoji). Mlađima od dvadeset godina učestvovanje u natječaju zabranjeno, jer se oni u mnoge od tih stvari ne razumiju.

Naš prijedlog Omladinskog doma

u tom rangu natjecanja. Kao posljednje plasirana momčad, prešla je u niže takmičenje — I zonsku ligu. U dvije naredne sezone »Šibenik« osvaja četvrtu, a zatim treće mjesto.

1957. U natjecanju za Jugoslavenski kup »Šibenik« je dospio čak u polufinalu. Nakon što je u završnim igrama svladao »Naftu« iz Bosanskog Broda sa 4:0 i osječkog »Proletera« sa 3:1, »Šibenik« se našao među četiri najbolje ekipe u zemlji. U Beogradu ga je čekao »Parti-

zan«, s kojim se sastao 25. travnja. Premda je veći dio utakmice bio ravnopravni takmac, susret je izgubio sa 0:7. Boje »Šibenika« branili su: Bašić, Šupe, Iljadića, Bego, Jelenković, Tambića, Stošić, Skugor, Rora, Đurić, Tedling. Iste godine u prijateljskom susretu odigranom u Šibeniku, »Partizan« je svladao »Šibenika« sa 3:2.

1958. Juniorska ekipa »Šibenika« zabilježila je najveći uspjeh. Izborila je naslov prvaka

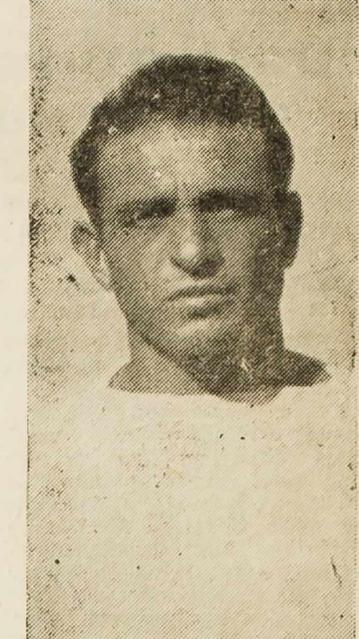
Hrvatske u sastavu: Ivić, Panjkota, Rupić, Caleta, Mikulanđura, Runjić, Perak, Miljević, Bakotić, Orošnjak, Lasan. Pobjedom nad »Varteksom« sa 7:0 prvi tim »Šibenika« postao je član II savezne lige. To pravo su izborili ovi igrači: Miloševski, Cvitanović, Jelenković, Ivančić, Iljadića, Tambića, Šupe, Luštica, Zambata, Tedling, Stošić.

U kolovozu iste godine na Šubićevcu je podignut travnat teren u roku od svega deset dana — dobrovoljnim radom sporta i građana.

1962. »Šibenik« je osvojio naslov prvaka Jugokupa za područje Hrvatske, nakon što je svladao »Varteksa« iz Varaždina sa 5:4.

1964. Sibenski drugoligač ostaо je bez svoja četiri talentirana nogometnika koji su prešli u druge klubove. Žaja, Nadoveza i Aralica postali su članovi »Hajduka«, a Rora je pristupio zarebačkom »Dinamu«.

Obaviješteni smo iz Uprave »Šibenika« da će tim igrati u istom sastavu koji je igrao i u Celju.

Pet minuta s Ivicom Šangulinom

RADUJE ME SVAKI USPJEH „ŠIBENIKA“

Koristeći dvotjednu pauzu u prvenstvu, bivši centarhalf »Šibenika«, a sada »Rijeke«, Ivica Šangulin posjetio je svoj stari zavičaj.

Sangulin je prisustvovao i treningu nogometna »Šibenika«. Tom prilikom postavili smo mu nekoliko pitanja na koja se on radio odazvao.

Kako ste se snašli u Rijeci?

Odlično.

Hoćete li se održati u Prvoj ligi?

Bez sumnje, mi ćemo zauzeti mjesto u sredini tablice.

Koliko Vaš još ugovor veže sa Rijekom?

Dvije godine.

Tko zna. Možda čak u inozemstvu, jer sam dobio dve dobre ponude. Nije isključeno ni to da se vratim u »Šibenik«.

Šta mislite o »Šibeniku«?

To je dobra ekipa. Momci igraju s velikom voljom i požrtvovnošću. Ja se radujem svakom uspjehu »Šibenika«.

Šta mislite, da ste ostali svi, bili »Šibenik« bio u Prvoj ligi?

Prema kvalitetima klubova u Prvoj ligi, ja mislim da je »Šibenik« svakako bolji od »Velesa«, »Sutjeske«, »Hajduka«, »Trešnjevke«, »Vardara«, a možda i »Vojvodine«.